

MINISTERSTWO
EDUKACJI NARODOWEJ

EFS

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

322[01]/SP/MEN/2007.01.19

MODUŁOWY PROGRAM NAUCZANIA
ASYSTENTKA STOMATOLOGICZNA 322[01]

Zatwierdzam

Minister Edukacji Narodowej

St. Sławiński
w/w. MINISTRA
ODSIEDZIŁ TAKŻE SIĘ
Stanisław Sławiński

Warszawa 2007

Autorzy:

mgr Teresa Kamińska

mgr Anna Pustelniak-Kapica

lek. stomatolog Anna Wiktorek-Guzek

Recenzenci:

dr n. med. Małgorzata Figurska

prof. dr hab. Stanisław Suliborski

Opracowanie redakcyjne:

mgr inż. Marek Rudziński

Spis treści

I. Założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie	5
1. Opis pracy w zawodzie	5
2. Zalecenia dotyczące organizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego	6
II. Plan nauczania	12
III. Moduły kształcenia w zawodzie	13
1. Podstawy działalności zawodowej	13
Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	17
Charakteryzowanie budowy, fizjologii i patologii narządu żucia	21
Stosowanie leków w leczeniu chorób jamy ustnej	24
Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów międzyludzkich	27
Przestrzeganie przepisów prawa i zasad ekonomiki w ochronie zdrowia	30
2. Organizacja pracy w gabinecie stomatologicznym	34
Przygotowanie gabinetu stomatologicznego do pracy	36
Przygotowanie materiałów stomatologicznych	41
Przygotowanie aparatury oraz instrumentów stomatologicznych	45
3. Zasady asystowania podczas zabiegów stomatologicznych	49
Dobieranie urządzeń oraz instrumentów do zabiegów stomatologicznych	51
Wykonywanie czynności związanych z asystowaniem podczas zabiegów stomatologicznych	55
4. Sterylizacja i dezynfekcja	59
Wykonywanie dezynfekcji instrumentów i stanowisk pracy	61
Wykonywanie sterylizacji instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej	65
5. Dokumentacja usług stomatologicznych	69
Prowadzenie dokumentacji stomatologicznej	71
Prowadzenie dokumentacji administracyjnej	74
6. Praktyka zawodowa	78
Przygotowanie do wykonywania zabiegów stomatologicznych	80
Asystowanie podczas zabiegów stomatologicznych	84
Prowadzenie dokumentacji usług stomatologicznych	88

Wprowadzenie

Celem kształcenia zawodowego jest przygotowanie absolwenta do wykonywania zadań zawodowych w warunkach gospodarki rynkowej. Wymaga to dobrego przygotowania ogólnego, opanowania podstawowej wiedzy i umiejętności oraz prezentowania właściwych postaw zawodowych. Absolwent szkoły powinien charakteryzować się wrażliwością, życzliwością i cierpliwością oraz gotowością niesienia pomocy. Wymagana jest również spostrzegawczość i szybkość reagowania oraz opanowanie i rozwaga w trudnych sytuacjach.

Kształcenie zawodowe z wykorzystaniem podejścia modułowego, poprzez powiązanie celów i materiału nauczania z procesem pracy i zadaniami zawodowymi umożliwia:

- przygotowanie słuchacza do wykonywania typowych zadań zawodowych, głównie przez realizację zadań zbliżonych do tych, które są wykonywane na stanowiskach pracy,
- integrację treści nauczania z różnych dyscyplin wiedzy,
- stymulowanie aktywności intelektualnej i motorycznej ucznia.

Kształcenie modułowe charakteryzuje się tym, że:

- preferowane są aktywizujące metody nauczania, które wyzwalają aktywność, kreatywność, zdolność do samooceny uczącego się oraz zmieniają rolę nauczyciela w kierunku doradcy, partnera, organizatora i ewaluatora procesu dydaktycznego,
- proces nauczania i uczenia się ukierunkowany jest na osiąganie wymiernych rezultatów w formie ukształtowanych umiejętności intelektualnych i praktycznych, umożliwiających wykonywanie określonego zakresu pracy w zawodzie,
- wykorzystywana jest w szerokim zakresie zasada transferu wiedzy i umiejętności uzyskana wcześniej, w toku nauki formalnej i nieformalnej,
- program nauczania posiada elastyczną strukturę, a znajdujące się w nim moduły i jednostki modułowe można aktualizować, modyfikować, uzupełniać i wymieniać w zależności od potrzeb edukacyjnych.

Modułowy program nauczania dla zawodu składa się z modułów kształcenia w zawodzie i odpowiadających im jednostek modułowych, wyodrębnionych na podstawie określonych kryteriów, umożliwiających zdobywanie wiedzy oraz kształtowanie umiejętności i postaw właściwych dla zawodu.

W strukturze programu wyróżnia się:

- założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie,
- plany nauczania,
- programy modułów i jednostek modułowych.

Moduł kształcenia w zawodzie zawiera: cele kształcenia, wykaz jednostek modułowych, schemat układu jednostek modułowych, literaturę.

Program jednostki modułowej zawiera: szczegółowe cele kształcenia, materiał nauczania, ćwiczenia, środki dydaktyczne, wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki, propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia.

Dydaktyczna mapa programu nauczania zamieszczona w założeniach programowo-organizacyjnych kształcenia w zawodzie przedstawia schemat powiązań między modułami i jednostkami modułowymi oraz określa kolejność ich realizacji. Mapa ma ułatwić planowanie i organizowanie procesu dydaktycznego.

W programie przyjęto system kodowania modułów i jednostek modułowych zawierający następujące elementy:

- symbol cyfrowy zawodu, według klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego,
- symbol literowy, oznaczający kategorię modułów:
  - O – dla modułów ogólnozawodowych,
  - Z – dla modułów zawodowych,
- cyfrę arabską, oznaczającą kolejny moduł lub jednostkę modułową.

Przykładowy zapis kodowania modułu:

322[01].01

322[01] – symbol cyfrowy zawodu: asystentka stomatologiczna,

01 – pierwszy moduł ogólnozawodowy: Podstawy działalności zawodowej.

Przykładowy zapis jednostki modułowej:

322[01].01.01

322[01] – symbol cyfrowy zawodu: asystentka stomatologiczna,

01 – pierwszy moduł ogólnozawodowy: Podstawy działalności zawodowej.

01 – pierwsza jednostka modułowa wyodrębniona w module 01: Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

I. Założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie

1. Opis pracy w zawodzie

Typowe stanowiska pracy

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie asystentka stomatologiczna może podejmować pracę w gabinetach dentystycznych publicznych i niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Zadania zawodowe

- przygotowywanie gabinetu i stanowiska pracy lekarza dentysty,
- asystowanie lekarzowi dentyście w czasie wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- przechowywanie i przygotowywanie leków, materiałów stomatologicznych, narzędzi i sprzętu stosowanego w gabinecie dentystycznym,
- prowadzenie dokumentacji i wykonywanie czynności administracyjnych, związanych z funkcjonowaniem gabinetu dentystycznego,
- komunikowanie się z pacjentem,
- użytkowanie, przechowywanie i konserwowanie urządzeń, aparatów oraz instrumentów stomatologicznych.

Umiejętności zawodowe

W wyniku kształcenia w zawodzie absolwent szkoły powinien umieć:

- korzystać z wiedzy z zakresu pedagogiki i psychologii w komunikowaniu się z pacjentem,
- przygotowywać gabinet i stanowisko pracy lekarza dentysty,
- kompletować zestawy podstawowych leków, wyrobów medycznych stosowanych do zabiegów stomatologicznych,
- przygotowywać pacjentów do zabiegów stomatologicznych,
- współpracować z lekarzem dentystą w czasie wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- współdziałać z lekarzem dentystą przy udzielaniu pierwszej pomocy,
- rozróżniać grupy leków stosowanych w leczeniu chorób jamy ustnej,
- rozróżniać materiały stomatologiczne stosowane w lecznictwie stomatologicznym oraz wyjaśniać sposoby i zasady ich przygotowywania i przechowywania,
- przygotowywać materiały stomatologiczne do wypełnień i wycisków,

- użytkować, przechowywać i konserwować urządzenia i aparaty oraz instrumenty stomatologiczne,
- przestrzegać zasad aseptyki i antyseptyki,
- przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- prowadzić w gabinecie stomatologicznym dokumentację wykonanych zabiegów stomatologicznych oraz rozliczenia zużytych leków i wyrobów medycznych,
- korzystać z różnych źródeł informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych,
- postępować zgodnie z zasadami etyki,
- stosować przepisy prawa dotyczące wykonywanych zadań zawodowych,
- stosować przepisy prawa dotyczące działalności gospodarczej.

2. Zalecenia dotyczące organizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego

Proces kształcenia według modułowego programu nauczania dla zawodu asystentka stomatologiczna może być realizowany w rocznej szkole policealnej dla młodzieży i dla dorosłych wyłącznie w formie stacjonarnej.

Program nauczania obejmuje kształcenie ogólnozawodowe i zawodowe. Kształcenie ogólnozawodowe zapewnia orientację w zawodzie, umożliwia opanowanie podstawowych umiejętności z zakresu działalności usługowej oraz ułatwia ewentualną zmianę zawodu. Kształcenie zawodowe ma na celu przygotowanie absolwenta szkoły do realizacji zadań na typowych dla zawodu stanowiskach pracy. Ogólne i szczegółowe cele kształcenia wynikają z podstawy programowej kształcenia w zawodzie.

Program nauczania dla zawodu asystentka stomatologiczna składa się z jednego modułu ogólnozawodowego i pięciu modułów zawodowych.

W module 322[01].O1 *Podstawy działalności zawodowej*, wyodrębniono pięć jednostek modułowych zawierających treści ogólnozawodowe dotyczące: przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska, charakteryzowania budowy, fizjologii i patologii narządu żucia, stosowania leków w leczeniu chorób jamy ustnej, nawiązywania i utrzymywania kontaktów międzyludzkich, przestrzegania przepisów prawa i zasad ekonomiki w ochronie zdrowia. Moduł ten powinien być realizowany w pierwszej kolejności.

Moduły 322[01].Z1, 322[01].Z2, 322[01].Z3, 322[01].Z4, 322[01].Z5 zawierają zawodowe treści kształcenia w zawodzie asystentka stomatologiczna.

Moduł 322[01].Z1 *Organizacja pracy w gabinecie stomatologicznym*, zawiera trzy jednostki modułowe i obejmuje treści dotyczące przygotowania gabinetu, stanowisk pracy lekarza dentystry i asystentki stomatologicznej, materiałów oraz instrumentów i aparatury stomatologicznej do pracy.

Moduł 322[01].Z2 *Zasady asystowania podczas zabiegów stomatologicznych*, zawiera dwie jednostki modułowe i obejmuje treści dotyczące dobierania urządzeń oraz instrumentów stomatologicznych do określonych zabiegów oraz asystowania lekarzowi dentyście podczas zabiegu.

Moduł 322[01].Z3 *Sterylizacja i dezynfekcja*, składa się z dwóch jednostek modułowych i obejmuje treści dotyczące wykonywania dezynfekcji instrumentów i stanowisk pracy oraz przeprowadzania sterylizacji instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej.

Moduł 322[01].Z4 *Dokumentacja usług stomatologicznych*, składa się z dwóch jednostek modułowych i obejmuje treści dotyczące prowadzenia dokumentacji medycznej i administracyjnej usług stomatologicznych.

Moduł 322[01].Z5 *Praktyka zawodowa*, składa się z trzech jednostek modułowych i obejmuje treści dotyczące organizacji i asystowania podczas zabiegów stomatologicznych oraz prowadzenia dokumentacji usług, umożliwiające utrwalanie wiadomości i doskonalenie umiejętności niezbędnych do wykonywania pracy w zawodzie asystentka stomatologiczna. Praktyka zawodowa powinna być prowadzona w odpowiednio wyposażonych gabinetach stomatologicznych, prowadzących leczenie zachowawcze, chirurgiczne, protetyczne oraz ortodontyczne osób dorosłych i dzieci.

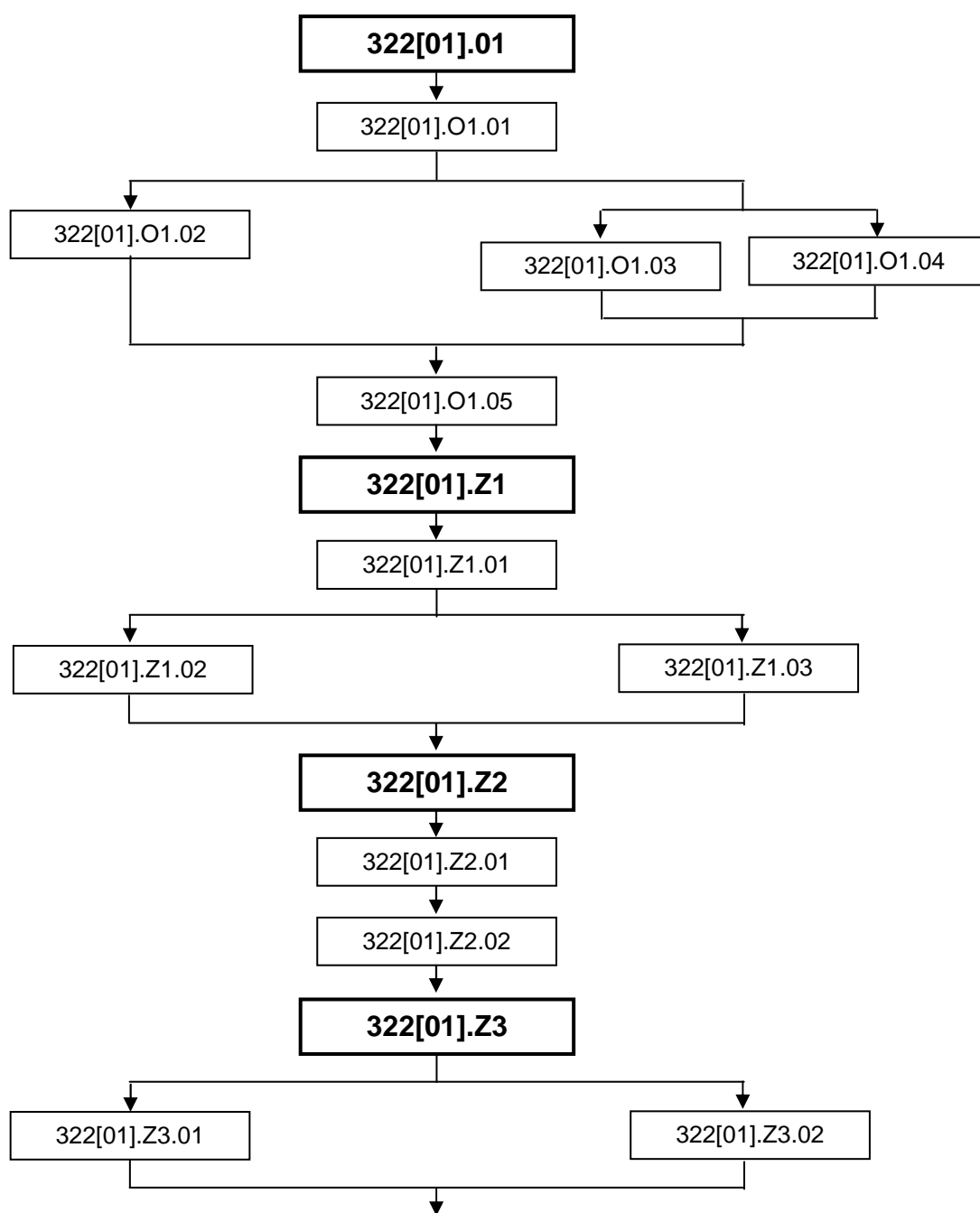
Wykaz modułów i jednostek modułowych

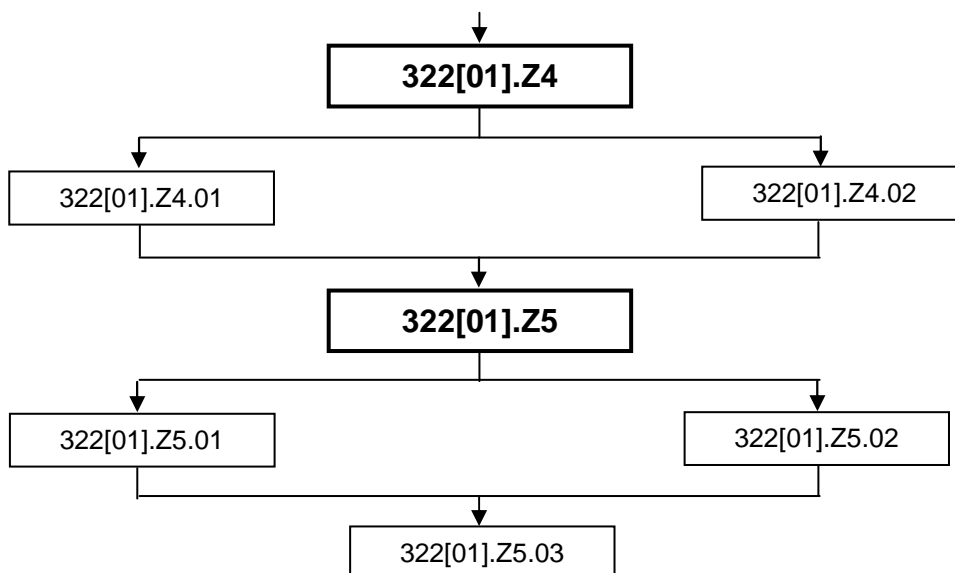
Symbol modułu i jednostki modułowej	Zestawienie modułów i jednostek modułowych	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322[01].O1	Podstawy działalności zawodowej	230
322[01].01.01	Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	32
322[01].01.02	Charakteryzowanie budowy, fizjologii i patologii narządu żucia	83
322[01].01.03	Stosowanie leków w leczeniu chorób jamy ustnej	32
322[01].01.04	Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów międzyludzkich	51
322[01].01.05	Przestrzeganie przepisów prawa i zasad ekonomiki w ochronie zdrowia	32
322[01].Z1	Organizacja pracy w gabinecie stomatologicznym	198
322[01].Z1.01	Przygotowanie gabinetu stomatologicznego do pracy	95
322[01].Z1.02	Przygotowanie materiałów stomatologicznych	63
322[01].Z1.03	Przygotowanie aparatury oraz instrumentów stomatologicznych	40
322[01].Z2	Zasady asystowania podczas zabiegów stomatologicznych	197
322[01].Z2.01	Dobieranie urządzeń oraz instrumentów do zabiegów stomatologicznych	91
322[01].Z2.02	Wykonywanie czynności związanych z asystowaniem podczas zabiegów stomatologicznych	106
322[01].Z3	Sterylizacja i dezynfekcja	100
322[01].Z3.01	Wykonywanie dezynfekcji instrumentów i stanowisk pracy	50
322[01].Z3.02	Wykonywanie sterylizacji instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej	50
322[01].Z4	Dokumentacja usług stomatologicznych	100
322[01].Z4.01	Prowadzenie dokumentacji stomatologicznej	51
322[01].Z4.02	Prowadzenie dokumentacji administracyjnej	49
322[01].Z5	Praktyka zawodowa	105
322[01].Z5.01	Przygotowanie do wykonywania zabiegów stomatologicznych	49
322[01].Z5.02	Asystowanie podczas zabiegów stomatologicznych	46
322[01].Z5.03	Prowadzenie dokumentacji usług stomatologicznych	10
	Razem	930

Orientacyjna liczba godzin na realizację programu dotyczy procesu kształcenia w rocznej szkole policealnej dla młodzieży i może ulegać zmianie w zależności od stosowanych przez nauczyciela metod nauczania i środków dydaktycznych.

Na podstawie wykazu modułów i jednostek modułowych oraz schematów układu jednostek modułowych sporządzono dydaktyczną mapę programu.

Dydaktyczna mapa programu

Dydaktyczną mapę modułowego programu nauczania stanowi schemat powiązań pomiędzy modułami i jednostkami modułowymi. Określa on kolejność ich realizacji i stanowi podstawę do planowania procesu dydaktycznego. Ewentualna zmiana kolejności realizacji programu modułów lub jednostek modułowych powinna być poprzedzona szczegółową analizą mapy programu, przy zachowaniu korelacji treści kształcenia.

Nauczyciele realizujący program nauczania powinni posiadać przygotowanie w zakresie kształcenia modułowego, aktywizujących metod nauczania, pomiaru dydaktycznego oraz opracowywania pakietów edukacyjnych. W procesie dydaktycznym do zadań nauczyciela należy:

- sterowanie procesem zdobywania umiejętności zawodowych,
- rozwijanie zainteresowań zawodowych oraz wskazywanie możliwości oraz potrzeb dalszego kształcenia,
- udzielanie pomocy w realizacji zadań,
- kształtowanie postaw z uczniów, jak: uczciwość, rzetelność, odpowiedzialność, dbałość o porządek na stanowisku pracy, poszanowanie godności pacjenta.

W zintegrowanym procesie kształcenia modułowego nie ma podziału na zajęcia teoretyczne i praktyczne. Programy nauczania jednostek modułowych, w poszczególnych modułach, należy realizować w różnych formach organizacyjnych, dostosowanych do treści i metod kształcenia. Stosowane metody i formy organizacyjne pracy uczniów powinny zapewnić osiągnięcie, założonych w programie nauczania, celów kształcenia. Wymaga to takiej organizacji kształcenia, w którym proces uczenia się uczniów będzie dominować nad procesem nauczania, dlatego szczególną uwagę należy zwrócić na dobrze zorganizowaną,

samodzielną, kierowaną przez nauczyciela pracę uczniów. Ponadto nauczyciel powinien uczestniczyć w organizowaniu bazy dydaktycznej oraz ewaluacji programu nauczania. Wynika to z postępujących zmian w profilaktyce, leczeniu i rehabilitacji narządu żucia oraz wykorzystywanych do tego celu materiałów, instrumentarium, aparatury i sprzętu.

W celu osiągnięcia założonych celów kształcenia, dominującymi metodami nauczania powinny być: metoda przypadków, sytuacyjna, dyskusja problemowa, ćwiczenia praktyczne oraz metoda samokształcenia kierowanego. W procesie samokształcenia należy zwracać uwagę na korzystanie z różnych źródeł informacji, jak: podręczniki, czasopisma, poradniki, instrukcje, akty prawne, materiały informacyjne firm stomatologicznych.

Zaleca się również: organizowanie wycieczek dydaktycznych do nowoczesnych zakładów opieki zdrowotnej zajmujących się leczeniem stomatologicznym, uczestnictwo w sesjach naukowych z zakresu stomatologii oraz udział w targach i wystawach materiałów, instrumentarium, sprzętu stomatologicznego.

Programy jednostek modułowych powinny być realizowane w grupie do 15 osób, z podziałem na zespoły 2-4 osobowe wykonujące ćwiczenia na wydzielonych stanowiskach, w blokach 2-6 godzinnych w zależności od specyfiki jednostki modułowej. Praktyka zawodowa powinna być realizowana w wymiarze 7 godzin dziennie.

Istotnym elementem organizacji procesu dydaktycznego jest sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych uczniów. Wymaga to: określenia kryteriów oceny, opracowania wymagań edukacyjnych na poszczególne stopnie szkolne oraz przygotowania materiałów pomocnych w ocenianiu osiągnięć szkolnych uczniów. Każda forma sprawdzania powinna być poprzedzona informacją o kryteriach oceniania. Ocenianie powinno uświadomić uczniom poziom ich osiągnięć w stosunku do wymagań edukacyjnych oraz mobilizować do systematycznej pracy, samokontroli i samooceny.

Kształtowanie umiejętności praktycznych powinno odbywać się w pracowniach szkolnych, na odpowiednio wyposażonych stanowiskach dydaktycznych. Szkoła realizująca kształcenie w zawodzie asystentka stomatologiczna powinna posiadać następujące pomieszczenia dydaktyczne: gabinety dentystyczne i pracownię komputerową.

Jeśli szkoła nie może zapewnić realizacji programów niektórych jednostek modułowych w oparciu o własną bazę dydaktyczną, powinna zorganizować zajęcia w dobrze wyposażonych zakładach opieki zdrowotnej.

II. PLAN NAUCZANIA

PLAN NAUCZANIA

Szkoła policealna

Zawód: asystentka stomatologiczna 322[01]

Podbudowa programowa: szkoła dająca wykształcenie średnie

Lp.	Moduły kształcenia w zawodzie	Dla młodzieży	Dla dorosłych
		Liczba godzin tygodniowo w rocznym okresie nauczania	Liczba godzin tygodniowo w rocznym okresie nauczania
		Semestry I-II	Semestry I-II
		Forma stacjonarna	
1	Podstawy działalności zawodowej	7	6
2	Organizacja pracy w gabinecie stomatologicznym	6	4
3	Zasady asystowania podczas zabiegów stomatologicznych	6	4
4	Sterylizacja i dezynfekcja	3	2
5	Dokumentacja usług stomatologicznych	3	2
Razem		25	18
Praktyka zawodowa: 3 tygodnie w drugim semestrze			

III. Moduły kształcenia w zawodzie

Moduł 322[01].O1

Podstawy działalności zawodowej

1. Cele kształcenia

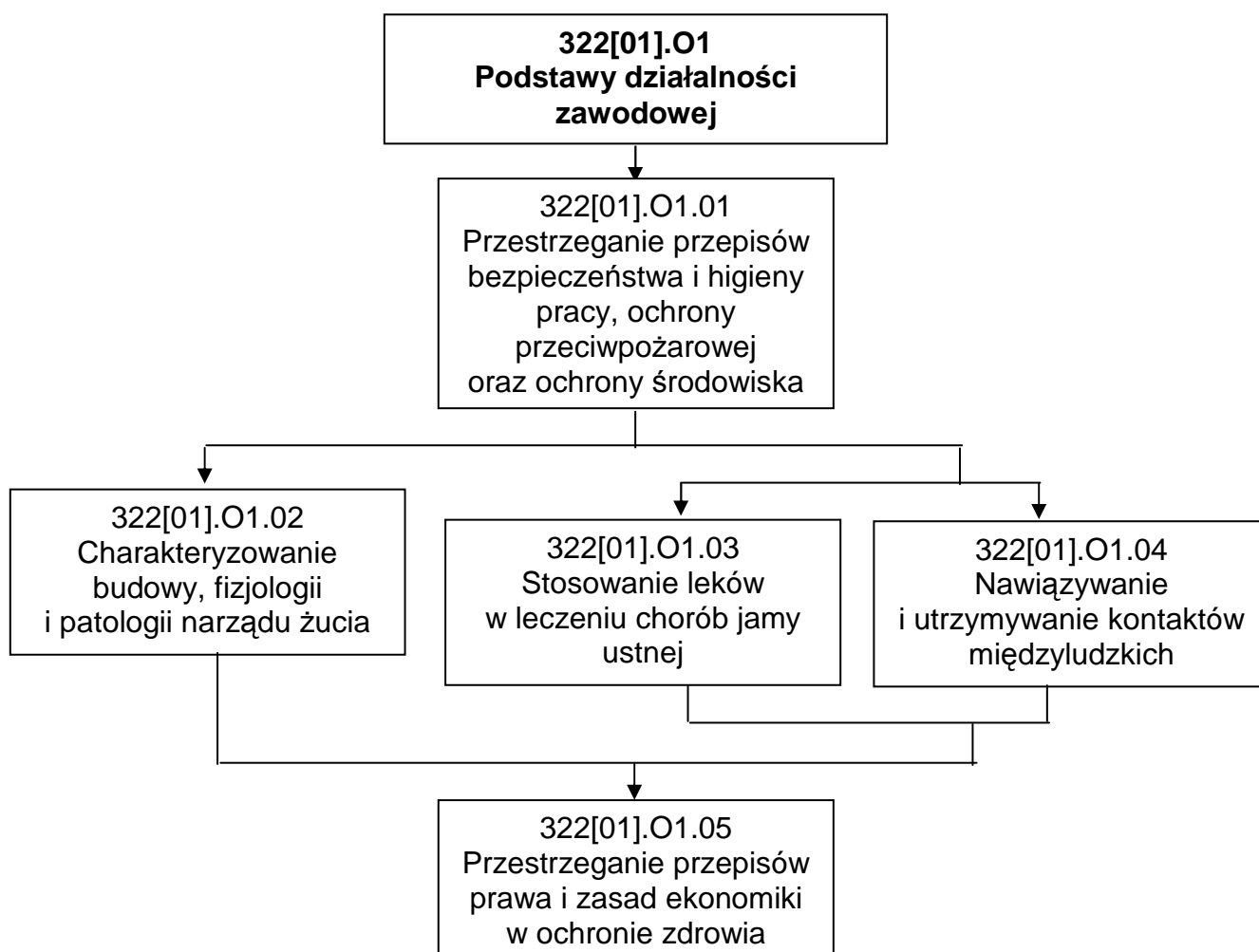
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- dobierać środki ochrony indywidualnej,
- charakteryzować budowę oraz funkcje tkanek, narządów i układów organizmu,
- charakteryzować budowę jamy ustnej i jej rolę w fizjologii narządu żucia,
- charakteryzować stany patologiczne narządu żucia,
- charakteryzować stany utraty przytomności,
- stosować procedury udzielania pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia i zdrowia,
- komunikować się z członkami zespołu stomatologicznego ,
- rozpoznawać potrzeby i oczekiwania pacjenta,
- komunikować się z pacjentem,
- stosować przepisy dotyczące ochrony praw pacjenta,
- kompletować zestawy leków stosowanych podczas zabiegów stomatologicznych,
- charakteryzować specyfikę rynku usług medycznych,
- wyjaśniać zasady funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce,
- określać czynniki wpływające na popyt i podaż usług medycznych,
- interpretować przepisy prawa dotyczące funkcjonowania zakładów opieki zdrowotnej,
- stosować przepisy prawa dotyczące działalności zawodowej,
- przestrzegać tajemnicy zawodowej.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322 [01].O1.01	Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska	32
322[01].O1.03	Charakteryzowanie budowy, fizjologii i patologii narządu żucia	83
322[01].O1.04	Stosowanie leków w leczeniu chorób jamy ustnej	32
322[01].O1.02	Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów międzyludzkich	51
322[01].O1.05	Przestrzeganie przepisów prawa i zasad ekonomiki w ochronie zdrowia	32
Razem		230

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

- Agryle M: Psychologia stosunków międzyludzkich. PWN, Warszawa 1999
- Aleksandrowicz R.: Mały atlas anatomiczny. PZWL, Warszawa 2002
- Aronson E.: Człowiek istota społeczna. PWN, Warszawa 1995
- Buchfelder A., Buchfelder M.: Podręcznik pierwszej pomocy. PZWL, Warszawa 1996
- Ciszewski J.: Prawa pacjenta w aspekcie odpowiedzialności lekarza za niektóre szkody medyczne. Arche, Gdańsk 2002
- Fejerskov O., Kidd E.: Próchnica zębów – choroba próchnicowa i postępowanie kliniczne. Wydawnictwo Medyczne, Urban & Partner, Wrocław 2006
- Formański J.: Psychologia. Podręcznik dla szkół medycznych. PZWL 1998
- Gołąb B. K., Traczyk W.: Anatomia człowieka. PZWL, Łódź 1997
- Griffin E. A.: Podstawy komunikacji społecznej. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2002
- Indulski J., Gdulewicz T.: Organizacja ochrony zdrowia. PZWL, Warszawa 2000
- Janicki S., Fiebig A., Sznitowska M.: Farmacja stosowana. Podręcznik dla studentów farmacji. Wydaw. Lekarskie PZWL, 2002
- Jańczuk Z. (red.): Podręcznik dla asystentek i higienistek stomatologicznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2005
- Jańczuk Z.: Stomatologia zachowawcza. Zarys kliniczny. PZWL, Warszawa 2002
- Kamieński B., Dziak A.: Postępowanie w stanach zagrożenia życia. Podręcznik dla szkół medycznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1997
- Krajeński W. Podstawy profilaktyki stomatologicznej. Metodyka i środki. Leah Vern Barnett (red.): Asystowanie w stomatologii. Podręcznik dla asyst i higienistek stomatologicznych. Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner, Wrocław 2006
- Łaciński W.: Anatomia głowy dla stomatologów. PZWL, Warszawa 1985
- Michajlik A., Ramotowski W.: Anatomia i fizjologia człowieka. PZWL, Warszawa 1994
- Musur E., Rejchert S.: Podstawy stomatologii zachowawczej w nauczaniu przedklinicznym. Wydawnictwo Bart, Warszawa 1999
- Pietraszewski M.: Zarys wiedzy o gospodarce. Wydawnictwo eMPI², Poznań 2002
- Szewczuk W. (red.): Encyklopedia psychologii. Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna, Warszawa 1998
- Urbaniak P.: Wprowadzenie do mikro- i makroekonomii. Wydawnictwo eMPI², Poznań 2002

Urbanowicz Z.: Mała encyklopedia anatomii człowieka. Wydawnictwo Czelej, Lublin 2003

Wydawnictwo Med. Tour, Warszawa 2005

Zimbardo Ph. G.: Psychologia i życie. PWN, Warszawa 2000

Czasopisma specjalistyczne: *Zdrowie publiczne, Przegląd epidemiologiczny, Nowa stomatologia, Przegląd stomatologiczny*

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 322[01].O1.01

Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- posłużyć się przepisami prawa dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- określić wymagania nadzoru państwowego nad warunkami pracy w Polsce,
- zastosować przepisy prawa dotyczące pracownika i pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
- zinterpretować przepisy, regulaminy, zasady i procedury związane z bezpieczeństwem w drodze do pracy i z pracy,
- zastosować podstawowe zasady higieny i fizjologii pracy oraz wymagania ergonomii,
- rozpoznać źródła i czynniki niebezpieczne w środowisku pracy,
- zapobiec zagrożeniom życia i zdrowia pracowników,
- zastosować środki ochrony indywidualnej,
- dobrać metody i środki zapobiegania czynnikom szkodliwym,
- zinterpretować przepisy i procedury sanitarno-epidemiologiczne obowiązujące w gabinetach stomatologicznych,
- zastosować zasady obsługi, urządzeń i aparatów stomatologicznych,
- posłużyć się podstawową terminologią z zakresu epidemiologii chorób zakaźnych,
- określić wpływ czynników chemicznych i fizycznych na drobnoustroje,
- zastosować zasady postępowania środkami chemicznymi,
- zareagować w przypadku zagrożenia pożarowego zgodnie z instrukcją przeciwpożarową,
- scharakteryzować stany utraty przytomności,
- określić zasady udzielania pierwszej pomocy,
- zastosować procedury udzielania pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- zastosować zasady ochrony środowiska podczas wykonywania zadań zawodowych.

2. Materiał nauczania

Prawna ochrona pracy.

Higiena pracy.

Zagrożenia występujące w drodze do pracy i z pracy.

Klasyfikacja czynników szkodliwych w środowisku pracy.

Zagrożenia życia i zdrowia pracownika.

Metody i środki zapobiegające czynnikom szkodliwym.

Środki ochrony indywidualnej.

Przyczyny utraty przytomności.

Zasady udzielania pierwszej pomocy.

Wymagania sanitarno-epidemiologiczne, bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

3. Ćwiczenia

- Obsługiwanie urządzeń i aparatów znajdujących się w gabinecie stomatologicznym, zgodnie z instrukcją.
- Stosowanie procedur postępowania z substancjami chemicznymi znajdującymi się w gabinecie stomatologicznym.
- Dobieranie środków ochrony indywidualnej odpowiednio do rodzaju wykonywanej pracy.
- Stosowanie podręcznego sprzętu i środków gaśniczych do gaszenia zarzewia pożaru.
- Wykonywanie sztucznego oddychania na fantomie zgodnie z zasadami udzielania pierwszej pomocy.
- Wykonywanie masażu zewnętrznego serca na fantomie zgodnie z zasadami udzielania pierwszej pomocy.
- Udzielanie pierwszej pomocy osobie w stanie wstrząsu anafilaktycznego, we współpracy z lekarzem dentystą.

4. Środki dydaktyczne

Kodeks pracy.

Przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska.

Instrukcje obsługi urządzeń i aparatów.

Środki ochrony indywidualnej.

Przepisy sanitarno-epidemiologiczne oraz procedury higieniczne stosowane w gabinecie stomatologicznym.

Procedury postępowania podczas stosowania substancji chemicznych.

Fantom do nauki resuscytacji.

Podręczny sprzęt gaśniczy.

Filmy dydaktyczne dotyczące postępowania w razie wypadku przy pracy.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje treści dotyczące kształtowania postaw i umiejętności warunkujących realizację zadań zawodowych zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

Zajęcia proponuje się prowadzić z zastosowaniem następujących metod nauczania: dyskusji dydaktycznej, inscenizacji, metody przypadków oraz ćwiczeń praktycznych. Podczas ćwiczeń uczeń powinien opanować umiejętności rozpoznawania zagrożeń dla zdrowia i życia na stanowisku pracy oraz samodzielnie wykonywać zaproponowane ćwiczenia. Szczególnie ważne jest zwracanie uwagi na:

- kształtowanie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy,
- przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa na stanowisku pracy,
- przestrzeganie obowiązków pracownika i pracodawcy,
- rozpoznawanie źródeł i czynników niebezpiecznych w środowisku pracy,
- dobieranie środków ochrony indywidualnej,
- postępowanie zgodnie z procedurami w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia oraz zagrożenia pożarowego.

Podczas realizacji programu jednostki uczniowie powinni korzystać z różnych źródeł informacji, jak: instrukcje, poradniki, obowiązujące procedury.

Realizację programu jednostki modułowej może ułatwić zorganizowanie zajęć w pomieszczeniach straży pożarnej i punktach pomocy medycznej. Zajęcia powinny odbywać się w grupach 15 osobowych, podzielonych na zespoły 2-3 osobowe.

Zaleca się, aby program był realizowany przez nauczyciela specjalistę w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów określonych na początku realizacji programu jednostki modułowej. Wiedza uczniów może być sprawdzana za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych oraz testów dydaktycznych. Podczas kontroli i oceny należy: sprawdzać umiejętności uczniów w operowaniu zdobytą wiedzą, zwracać uwagę na merytoryczną poprawność wypowiedzi, posługiwanie się poprawną terminologią. Zadania w teście powinny obejmować zagadnienia z zakresu podstawowych aktów prawnych, praw oraz obowiązków pracownika i pracodawcy dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

Sprawdzanie umiejętności praktycznych może odbywać się podczas obserwacji czynności uczniów w trakcie wykonywania zadań. Należy również uwzględnić stopień samodzielności podczas ich wykonywania, umiejętności planowania i przewidywania skutków działań.

Podstawą do uzyskania przez ucznia pozytywnej oceny powinno być poprawne wykonanie ćwiczeń. W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania zastosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 322[01].O1.02

Charakteryzowanie budowy, fizjologii i patologii narządu żucia

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczniów (słuchacz) powinien umieć:

- posłużyć się podstawową terminologią anatomiczną,
- rozróżnić tkanki, narządy i układy organizmu człowieka i dokonać ich ogólnej charakterystyki,
- scharakteryzować budowę układu stomatognatycznego,
- scharakteryzować budowę układu kostno-stawowego narządu żucia,
- scharakteryzować mięśnie układu stomatognatycznego,
- scharakteryzować budowę i wyjaśnić rolę układu naczyniowego narządu żucia,
- scharakteryzować budowę anatomiczną ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego,
- scharakteryzować topografię, fizjologię nerwów czaszkowych,
- dokonać klasyfikacji narządów zmysłów i określić ich rolę dla organizmu,
- określić rolę układu dokrewnego,
- wyjaśnić rolę hormonów dla organizmu człowieka,
- scharakteryzować budowę jamy ustnej i wyjaśnić jej rolę w fizjologii narządu żucia,
- scharakteryzować narząd smaku i określić funkcje śliny,
- scharakteryzować budowę narządu zębowego,
- dokonać podziału morfologiczno-czynnościowego zębów,
- określić cechy i różnice zębów mlecznych oraz stałych,
- scharakteryzować budowę histologiczną zębów,
- scharakteryzować dwupokoleniowość zębów,
- określić systemy znakowania zębów,
- scharakteryzować budowę morfologiczną i topografię przyzębia,
- rozróżnić podstawowe procesy fizjopatologiczne organizmu człowieka i określić ich wpływ na powstawanie chorób,
- scharakteryzować zmiany morfologiczno-czynnościowe organizmu człowieka, zachodzące w procesie starzenia,
- scharakteryzować stany patologiczne narządu żucia,
- rozróżnić choroby twardych tkanek zęba,
- scharakteryzować objawy i sposoby zapobiegania chorobom przyzębia,
- określić sposoby zapobiegania wadom ortodontycznym,
- określić przyczyny i scharakteryzować objawy urazów narządu żucia.

2. Materiał nauczania

Podstawowe pojęcia anatomiczne.

Komórki, tkanki, układy organizmu człowieka – podział i funkcje.

Budowa układu kostno-stawowego narządu żucia.

Mięśnie głowy – rodzaje, budowa.

Rola jamy ustnej w fizjologii narządu żucia.

Budowa i fizjologia narządu zębowego.

Metody znakowania zębów.

Podstawowe czynności narządu żucia.

Podstawowe procesy fizjopatologiczne organizmu człowieka.

Stany patologiczne narządu żucia i choroby twardych tkanek zęba.

Etiologia i profilaktyka próchnicy zębów.

Etiologia i profilaktyka chorób przyzębia.

Wady ortodontyczne.

3. Ćwiczenia

- Znakowanie zębów stałych i mlecznych z zastosowaniem różnych metod.
- Opracowywanie materiałów edukacyjnych promujących higienę jamy ustnej.

4. Środki dydaktyczne

Atlasy i tablice anatomiczne.

Modele narządów.

Modele uzębienia.

Plansze przedstawiające zasady udzielania pierwszej pomocy.

Filmy dydaktyczne dotyczące budowy i fizjologii narządu żucia.

Środki multimedialne, foliogramy, plansze dydaktyczne dotyczące klasyfikacji ubytków według Blacka.

Poradniki, broszury, informatory dotyczące chorób twardych tkanek zęba.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje podstawowe treści z zakresu budowy i funkcjonowania organizmu człowieka oraz budowy, fizjologii i patologii narządu żucia.

W procesie dydaktycznym proponuje się zastosowanie następujących metod nauczania: wykładu konwersatoryjnego, pokazu, pogadanki, dyskusji dydaktycznej oraz ćwiczeń praktycznych. Wskazane są formy pracy zespołowej, grupowej oraz indywidualnej.

Realizację programu jednostki należy rozpocząć od ogólnych zagadnień z zakresu anatomii i fizjologii człowieka stanowiących

podstawę do nauczania treści dotyczących budowy oraz fizjopatologii narządu żucia. Szczególnie ważne jest kształtowanie umiejętności:

- określania funkcji układu stomatognatycznego,
- określania stanu narządu żucia w poszczególnych okresach rozwoju człowieka,
- wyjaśniania roli śliny i narządu zębowego,
- rozróżniania stanów patologicznych narządu żucia i chorób twardych tkanek zęba.

Należy również kształtować umiejętności udzielania pierwszej pomocy. Należy umożliwić uczniom samodzielne wykonywanie ćwiczeń na fantomie.

Zajęcia powinny się odbywać w odpowiednio wyposażonej pracowni dydaktycznej, w grupie do 15 osób, indywidualnie lub w zespołach 2-3 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów przedstawionych na początku zajęć.

Wiedza uczniów może być sprawdzana za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych oraz testów dydaktycznych. Sprawdzanie umiejętności praktycznych może odbywać się podczas obserwacji czynności uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Oceniając osiągnięcia uczniów należy zwracać uwagę na:

- posługiwanie się poprawną terminologią z zakresu anatomii i patologii człowieka,
- określanie różnic w budowie narządu żucia o uzębieniu mlecznym i stałym,
- wyjaśnianie funkcji narządu zębowego,
- określanie przyczyn utraty przytomności i stosowanie procedur udzielania pomocy doraźnej,
- aktywność na zajęciach.

Podstawą do uzyskania przez uczniów pozytywnej oceny jest poprawne zaliczenie sprawdzianów ustnych i pisemnych oraz wykonanie zaproponowanych ćwiczeń.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania zastosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 322[01].O1.03

Stosowanie leków w leczeniu chorób jamy ustnej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- posłużyć się terminologią farmakologiczną,
- scharakteryzować grupy leków,
- wyjaśnić mechanizmy działania leków,
- scharakteryzować ważniejsze postacie leków,
- posłużyć się nazwami leków oraz ich synonimami,
- określić termin ważności leku,
- określić zasady i techniki podawania leku,
- scharakteryzować środki lecznicze i materiały stosowane w profilaktyce i terapii stomatologicznej,
- zastosować leki i środki opatrunkowe podczas udzielania pierwszej pomocy,
- określić zasady przechowywania i ewidencjonowania leków stosowanych w gabinecie stomatologicznym,
- zastosować dokumenty prawne, normalizujące dystrybucję leków,
- wyjaśnić zdrowotne i społeczne skutki niewłaściwego i nadmiernego przyjmowania leków,
- przeprowadzić działania edukacyjne na temat zasad przyjmowania leków oraz niebezpieczeństwa samoleczenia i nadużywania leków.

2. Materiał nauczania

Podstawowa terminologia farmakologiczna.

Podziały i wykazy leków.

Grupy leków.

Postacie leków.

Mechanizm działania leków na ustrój człowieka, działanie uboczne.

Farmakoterapia stomatologiczna.

Przepisy prawa dotyczące leków.

3. Ćwiczenia

- Ocenianie przydatności leku do podania – sprawdzanie wyglądu i terminu ważności.
- Sporządzanie roztworu leku o określonym stężeniu.
- Przygotowywanie zestawów leków stosowanych w stomatologii, niezbędnych podczas udzielania pierwszej pomocy.

- Analizowanie aktualnych wykazów leków stomatologicznych.
- Ewidencjonowanie i przechowywanie leków.

4. Środki dydaktyczne

Filmy dydaktyczne według katalogów PZWL.

Próbki i zestawy leków, środków opatrunkowych, środków i materiałów stomatologicznych.

Broszury, ulotki, prospekty, przewodniki reklamujące środki opatrunkowe oraz środki i leki stomatologiczne.

Instrukcje, przepisy prawa o zamówieniach publicznych oraz regulujące zaopatrzenie i stosowanie leków.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje podstawowe treści dotyczące leków stosowanych w stomatologii.

Realizację programu jednostki należy rozpocząć od przedstawienia podstawowych informacji o leku i zapoznania ze stosowaną terminologią, niezbędną do zrozumienia zagadnień dotyczących działania i stosowania leków w leczeniu stomatologicznym. W trakcie zajęć uczniowie powinni opanować umiejętność charakteryzowania wybranych grup leków. Podczas procesu kształcenia należy zwracać uwagę na drogi podawania leków, mechanizmy działania oraz ich wydalanie. Bardzo ważne jest uświadomienie uczniom działania ubocznego leków na organizm.

W procesie dydaktycznym należy stosować następujące metody nauczania: wykład, pokaz, dyskusja dydaktyczna oraz ćwiczenia praktyczne. Wskazane są formy pracy zespołowej, grupowej oraz indywidualnej. Każdy uczeń powinien samodzielnie przygotować i przeprowadzić zaproponowane w jednostce modułowej ćwiczenia pod kierunkiem nauczyciela.

Zajęcia powinny odbywać się w grupach 15 osobowych, w pracowniach dydaktycznych wyposażonych w nowoczesne środki dydaktyczne.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie postępów uczniów powinno odbywać się przez cały czas realizacji programu jednostki modułowej, na podstawie kryteriów przedstawionych na początku zajęć. Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych uczniów można przeprowadzać w formie pisemnej i ustnej, zgodnie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania, za pomocą:

- pytań problemowych i poleceń,
- sprawdzianów ustnych i pisemnych,

- testów osiągnięć szkolnych: wielokrotnego wyboru, z luką, krótkiej odpowiedzi, uzupełnień.

Poprawność wykonywanych ćwiczeń należy oceniać zarówno w trakcie, jak i po wykonaniu określonych czynności oraz na bieżąco analizować z uczniem popełniane błędy. Podczas obserwacji czynności uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń szczególną uwagę należy zwracać na:

- poprawność wykonywanych ćwiczeń,
- wyszukiwanie i przetwarzanie informacji, pozyskanych z różnych źródeł,
- pracę w zespole.

Podstawą do uzyskania pozytywnej oceny przez ucznia jest zaliczenie sprawdzianów ustnych i pisemnych oraz wykonanie ćwiczeń zaproponowanych w programie jednostki.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich zastosowanych przez nauczyciela metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[01].O1.04

Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów międzyludzkich

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- wyjaśnić podstawowe pojęcia z zakresu psychologii ogólnej,
- scharakteryzować procesy psychiczne,
- określić rolę procesów poznawczych,
- określić czynniki i składniki osobowości,
- scharakteryzować okresy rozwoju psychicznego człowieka,
- określić znaczenie komunikacji w relacjach między ludźmi,
- scharakteryzować style oraz techniki komunikacji werbalnej i niewerbalnej,
- ocenić możliwości komunikacyjne z osobami w różnym wieku,
- rozpoznać potrzeby i oczekiwania pacjentów,
- rozpoznać zakłócenia występujące w czasie komunikowania się,
- pokonać bariery w procesie komunikowania się,
- przeprowadzić konstruktywną dyskusję,
- porozumieć się z pacjentem i współpracownikami,
- zastosować techniki ułatwiające skuteczne komunikowanie się,
- zastosować argumentację racjonalną i emocjonalną do określonej sytuacji,
- poradzić sobie w sytuacjach trudnych,
- zastosować ogólnie przyjęte normy etyczne.

2. Materiał nauczania

Podstawowe pojęcia w psychologii.

Procesy psychiczne.

Procesy poznawcze.

Osobowość.

Psychologiczne okresy rozwoju człowieka.

Style komunikowania się. Techniki komunikacji werbalnej i niewerbalnej.

Charakterystyka potrzeb człowieka.

Bariery komunikacyjne.

Sytuacje trudne.

Konflikt i rozwiązywanie konfliktów.

Zasady prowadzenia dyskusji.

Zasady argumentacji.

Zasady rozwiązywania konfliktów.
Techniki negocjacji.
Systemy wartości etycznych.

3. Ćwiczenia

- Prowadzenie bezpośredniej rozmowy z pacjentem mającym dolegliwości bólowe.
- Prowadzenie telefonicznej rozmowy z pacjentem.
- Obserwowanie oraz interpretowanie werbalnych i niewerbalnych komunikatów.
- Przyjmowanie i przekazywanie określonych informacji.
- Stosowanie zasad umiejętnego słuchania w trakcie kontaktu z pacjentem i współpracownikami.
- Odczytywanie stanów emocjonalnych pacjentów zgłaszających się do gabinetu stomatologicznego.
- Prowadzenie rozmowy z pacjentami w różnym wieku (dzieci, osoby starsze).
- Ocenianie i analizowanie własnych umiejętności interpersonalnych.

4. Środki dydaktyczne

Opisy przypadków sytuacji trudnych.

Nagrania przykładowych rozmów z pacjentem.

Prezentacje multimedialne technik komunikacji werbalnej i niewerbalnej.

Programy komputerowe dotyczące języka i stylów komunikowania się.

Filmy dydaktyczne dotyczące: stanów emocjonalnych pacjentów, mowy ciała, autoprezentacji i asertywności oraz zasad obsługi pacjenta.

Karta praw pacjenta.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest kształtowanie umiejętności komunikowania się z pacjentami w różnym wieku, w oparciu o właściwe rozpoznanie potrzeb i oczekiwań pacjenta oraz współpracownikami. Program jednostki powinien być realizowany przez nauczyciela psychologii.

W procesie kształcenia należy stosować następujące metody nauczania: wykład konwersatoryjny lub problemowy, pogadanka, dyskusja dydaktyczna, inscenizacji oraz seminarium. Wskazane jest również stosowanie środków multimedialnych oraz nagrań dotyczących różnych form treningu umiejętności społecznych. Dobór odpowiedniej metody nauczania ma ułatwić osiągnięcie założonych celów kształcenia.

W wyniku realizacji treści programowych uczeń powinien wykazywać postawy:

- dążenia do rozpoznawania potrzeb drugiego człowieka,
- odpowiedzialności za skutki zachowań w kontakcie z drugim człowiekiem,
- akceptacji zachowań pacjentów w różnych okresach życia,
- tolerancji wobec różnych postaw ludzkich,
- asertywności.

Zajęcia powinny odbywać w odpowiednio wyposażonej pracowni dydaktycznej, w grupach do 15 osób, indywidualnie lub w zespołach 2 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno być dokonywane systematycznie, według kryteriów podanych na początku zajęć.

Wiedza uczniów może być sprawdzana za pomocą sprawdzianów ustnych w formie pytań problemowych oraz sprawdzianów pisemnych w formie testów wielokrotnego wyboru, z luką i uzupełnień.

Sprawdzanie umiejętności praktycznych może odbywać się podczas obserwacji czynności uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Szczególną uwagę należy zwracać na:

- stopień opanowania umiejętności,
- wykorzystanie teorii w praktyce,
- postawę i zachowanie na zajęciach,
- stosowanie technik komunikacji werbalnej i niewerbalnej,
- samoocenę.

Poprawność realizacji ćwiczeń powinna być oceniana zarówno w trakcie, jak i po ich wykonaniu. Należy na bieżąco analizować popełniane błędy oraz pomagać uczniom w poszukiwaniu prawidłowych rozwiązań.

Podstawą do uzyskania przez uczniów pozytywnej oceny jest zaliczenie sprawdzianów ustnych i pisemnych oraz wykonanie zaproponowanych ćwiczeń.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania zastosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 322[01].O1.05

Przestrzeganie przepisów prawa i zasad ekonomiki w ochronie zdrowia

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- zdefiniować podstawowe pojęcia: towar, rynek, popyt, podaż,
- wyjaśnić funkcjonowanie mechanizmu rynkowego we współczesnej gospodarce,
- zinterpretować przepisy prawa medycznego,
- określić źródła finansowania świadczeń zdrowotnych,
- wyjaśnić istotę i zasady funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce,
- zinterpretować przepisy prawa dotyczące świadczeń ubezpieczeniowych oraz pomocy społecznej,
- określić podstawy prawne dotyczące funkcjonowania zakładów opieki zdrowotnej i płatnika,
- zinterpretować przepisy ustawy o zakładach opieki zdrowotnej oraz ustawy o zamówieniach publicznych,
- określić czynniki wpływające na popyt i podaż usług medycznych,
- określić podmioty uprawnione do realizacji świadczeń zdrowotnych,
- wyjaśnić zasady reglamentowania dostępu do niektórych usług medycznych,
- wyjaśnić mechanizmy konkurencji między podmiotami świadczącymi usługi medyczne,
- rozróżnić rodzaje kontraktów na usługi medyczne,
- określić procedurę kontraktowania usług medycznych,
- uzasadnić znaczenie profesjonalizmu i zaufania do personelu medycznego udzielającego świadczeń medycznych,
- określić organy ochrony praw pacjenta,
- wykonać czynności prawne związane ze świadczeniem usług medycznych,
- zaspokoić uzasadnione roszczenia pacjenta dotyczące świadczonych usług medycznych,
- zastosować przepisy prawa pracy dotyczące praw i obowiązków pracownika oraz pracodawcy,
- zastosować przepisy prawa dotyczące wykonywanych zadań zawodowych,
- sporządzić dokumenty związane z poszukiwaniem pracy i zatrudnieniem,

- zastosować przepisy prawa dotyczące działalności gospodarczej,
- skorzystać z różnych źródeł informacji.

2. Materiał nauczania

Podstawowe pojęcia z zakresu ekonomiki i zarządzania.

Rola państwa w gospodarce rynkowej.

Zasady funkcjonowania mechanizmu rynkowego we współczesnej gospodarce.

Funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia.

Instytucje wpływające na politykę zdrowotną państwa.

Źródła i sposoby finansowania świadczeń zdrowotnych.

System ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce.

Zasady reglamentacji dostępu do usług medycznych.

Rodzaje kontraktów na usługi medyczne.

Popyt i podaż na rynku usług medycznych.

Mechanizmy konkurencji między podmiotami świadczącymi usługi medyczne.

Jakość w ochronie zdrowia.

Organy ochrony praw pacjenta.

Zasady rozpatrywania roszczeń.

Prawa i obowiązki pracownika.

Prawa i obowiązki pracodawcy.

Rodzaje umów o pracę.

Rodzaje umów cywilnoprawnych.

3. Ćwiczenia

- Interpretowanie przepisów prawa dotyczących funkcjonowania systemu ochrony zdrowia i ubezpieczeń zdrowotnych.
- Dobieranie podstawy prawnej do określonej sytuacji lub problemu.
- Sporządzanie dokumentów związanych z poszukiwaniem pracy i zatrudnieniem.
- Prowadzenie rozmowy kwalifikacyjnej przez pracodawcę z potencjalnym pracownikiem – symulacja.
- Sporządzanie umowy dotyczącej świadczenia usług medycznych.
- Analizowanie praw i obowiązków pracownika.
- Analizowanie praw i obowiązków pracodawcy.
- Wypełnianie pism urzędowych.
- Analizowanie umów cywilno-prawnych.

4. Środki dydaktyczne

Kodeks cywilny.

Kodeks pracy.

Ustawy i rozporządzenia dotyczące: powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, zakładów opieki zdrowotnej, ochrony danych osobowych.

Wzory pism urzędowych.

Wzory umów cywilno-prawnych.

Wzory dokumentów i umów dotyczących kontraktu na usługi medyczne.

Internetowe systemy informacji prawnej.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje treści dotyczące funkcjonowania gospodarki oraz prawa pracy, formalno-prawnej obsługi i organizacji usług medycznych oraz zagadnień cywilno-prawnych niezbędnych w pracy zawodowej pracownika świadczącego usługi medyczne. Zaleca się, aby zajęcia prowadził nauczyciel posiadający przygotowanie w zakresie prawa i ekonomiki.

Program jednostki modułowej proponuje się realizować w formie wykładów, dyskusji dydaktycznej i ćwiczeń praktycznych. Realizację treści jednostki modułowej można wzbogacić zaproszeniem na zajęcia specjalisty z zakresu prawa lub ekonomii i zarządzania, który przedstawiłby praktyczne aspekty zagadnień formalnoprawnych.

W procesie kształcenia bardzo ważne jest kształtowanie umiejętności:

- sporządzania dokumentacji niezbędnej do podjęcia pracy,
- identyfikowania i analizowania wymagań oraz uprawnień dotyczących pracownika, pracodawcy, bezrobotnego, pacjenta,
- posługiwanie się przepisami prawnymi,

Uczniowie powinni mieć zapewniony dostęp do literatury i aktów prawnych oraz śledzić na bieżąco internetowe systemy informacji prawnej.

Zajęcia należy prowadzić w pracowni komputerowej oraz bibliotece szkolnej w grupach do 15 osób, indywidualnie lub w zespołach 2-3 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów należy dokonywać na bieżąco, na podstawie kryteriów ustalonych na początku zajęć.

Wiedzę uczniów można oceniać na podstawie sprawdzianów ustnych i pisemnych oraz testów dydaktycznych: wielokrotnego wyboru, z luką lub krótkiej odpowiedzi.

Systematyczne ocenianie umożliwi nauczycielowi planowanie procesu nauczania-uczenia się, a dla ucznia będzie informacją o poziomie jego osiągnięć.

Podczas oceniania należy zwracać uwagę na:

- posługiwanie się poprawną terminologią z zakresu prawa medycznego,
- interpretację aktów prawnych dotyczących ochrony zdrowia i ubezpieczeń społecznych,
- określanie zakresu usług medycznych oferowanych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego,
- określanie zakresu obowiązków i zadań zawodowych asystentki stomatologicznej.

Oceniając osiągnięcia uczniów należy również wziąć pod uwagę: stopień opanowania treści kształcenia, umiejętność logicznego myślenia oraz aktywność na zajęciach.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów, po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej, należy uwzględnić wyniki wszystkich zastosowanych przez nauczyciela metod sprawdzania.

Moduł 322[01].Z1

Organizacja pracy w gabinecie stomatologicznym

1. Cele kształcenia

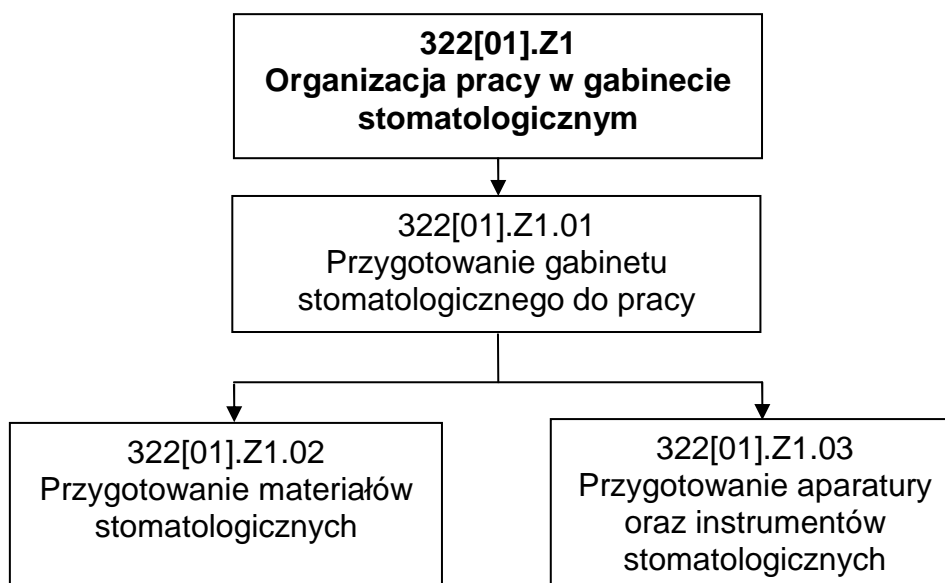
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określać wyposażenie gabinetu stomatologicznego w sprzęt, narzędzia i aparaturę diagnostyczno-leczniczą,
- rozróżniać materiały stomatologiczne i określać ich przydatność,
- charakteryzować materiały opatrunkowe stosowane w gabinetach stomatologicznych różnych specjalności,
- określać zasady stosowania, przygotowywania i przechowywania materiałów stomatologicznych,
- określać zasady konserwacji narzędzi i urządzeń,
- charakteryzować budowę oraz określać zastosowanie instrumentów stomatologicznych,
- charakteryzować metody pracy stosowane w stomatologii,
- organizować stanowiska pracy lekarza dentysty i asystentki z zastosowaniem metody tradycyjnej,
- organizować stanowisko pracy lekarza dentysty i asystentki z zastosowaniem metody „na cztery ręce”,
- posługiwać się specjalistycznym sprzętem stosowanym w gabinetach stomatologicznych i oceniać jego sprawność,
- przygotowywać urządzenia do podstawowych zabiegów fizykoterapeutycznych,
- przygotowywać materiały opatrunkowe stosowane w stomatologii,
- porządkować stanowiska pracy po skończonej pracy.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322[01].Z1.01	Przygotowanie gabinetu stomatologicznego do pracy	95
322[01].Z1.02	Przygotowanie materiałów stomatologicznych	63
322[01].Z1.03	Przygotowanie aparatury oraz instrumentów stomatologicznych	40
	Razem	198

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

Bładowski M. (red.): Techniki pracy na cztery ręce w stomatologii ogólnej. Wydawnictwo medyczne SANMEDICA, Warszawa 1999

Fejerskov O., Kidd E.: Próchnica zębów – choroba próchnicowa i postępowanie kliniczne. Wydawnictwo Medyczne, Urban & Partner, Wrocław 2006

Hans H. Brandy, Kryst L.: Wprowadzenie do implantologii. Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner, Wrocław 1997

Jańczuk Z. (red.): Podręcznik dla asystentek i higienistek stomatologicznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2005

Jańczuk Z.: Stomatologia zachowawcza. Zarys kliniczny. PZWL, Warszawa 2002

Leah Vern Barnett (red.): Asystowanie w stomatologii. Podręcznik dla asyst i higienistek stomatologicznych. Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner, Wrocław 2006

Czasopisma specjalistyczne: *Nowa stomatologia*, *Przegląd stomatologiczny*

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 322[01].Z1.01

Przygotowanie gabinetu stomatologicznego do pracy

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- scharakteryzować specjalności stomatologiczne,
- rozróżnić rodzaje zabiegów stomatologicznych,
- zinterpretować standardy techniczne gabinetu stomatologicznego,
- scharakteryzować wyposażenie gabinetu stomatologicznego i poradni stomatologicznej,
- scharakteryzować organizację wewnętrzną gabinetu i poradni stomatologicznej,
- zaplanować rozmieszczenie mebli, sprzętu, urządzeń, narzędzi i materiałów w gabinecie,
- określić zasady pracy w gabinecie stomatologicznym i poradni stomatologicznej,
- określić zakres obowiązków członków zespołu stomatologicznego,
- określić zakres zadań asystentki stomatologicznej,
- zaplanować i zorganizować pracę zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- dobrać środki ochrony indywidualnej,
- dokonać klasyfikacji urządzeń oraz instrumentów stomatologicznych i określić ich zastosowanie,
- scharakteryzować budowę i określić zastosowanie instrumentów do leczenia zachowawczego,
- scharakteryzować budowę i określić zastosowanie instrumentów do opracowywania kanałów korzeniowych,
- scharakteryzować instrumenty do usuwania zębów,
- scharakteryzować pomocnicze instrumenty chirurgiczne,
- scharakteryzować instrumenty i urządzenia do usuwania złogów nazębnych,
- scharakteryzować narzędzia protetyczne i ortodontyczne,
- wyjaśnić zasady obsługi urządzeń stosowanych w stomatologii,
- określić wyposażenie stanowiska pracy do wykonywania zabiegów różnymi metodami,
- określić zasady pracy metodą tradycyjną,
- określić zasady pracy metodą „na cztery ręce”,
- scharakteryzować czynności lekarza dentystry oraz asystentki stomatologicznej podczas pracy metodą „na cztery ręce”,
- określić zasady pracy metodą „centric”,

- scharakteryzować czynności asystentki stomatologicznej wykonywane przed rozpoczęciem zabiegu stomatologicznego,
- scharakteryzować czynności asystentki stomatologicznej wykonywane między przyjęciami pacjentów,
- scharakteryzować czynności asystentki stomatologicznej wykonywane po zakończeniu zabiegów stomatologicznych i przygotowaniem gabinetu do pracy na dzień następnny,
- określić postawę ciała lekarza denty, asystentki i pacjenta podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych.

2. Materiał nauczania

Specjalności i rodzaje zabiegów stomatologicznych.

Wyposażenie gabinetu i poradni stomatologicznej: podstawowe, specjalistyczne, dodatkowe.

Standardy techniczne gabinetu stomatologicznego.

Wyposażenie gabinetu stomatologicznego i poradni stomatologicznej

Zasady pracy w gabinecie stomatologicznym i poradni stomatologicznej.

Organizacja pracy w poradni i gabinecie stomatologicznym – zasady ergonomii.

Zakres obowiązków zespołu stomatologicznego.

Zakres zadań asystentki stomatologicznej.

Klasyfikacja instrumentarium stomatologicznego.

Instrumenty diagnostyczne.

Narzędzia stosowane w stomatologii zachowawczej.

Narzędzia chirurgiczne.

Instrumenty do opracowywania kanałów korzeniowych.

Instrumenty do usuwania złogów nazębnych.

Instrumenty protetyczne i ortodontyczne.

Zasady obsługi urządzeń stosowanych w stomatologii.

Wyposażenie stanowiska pracy do wykonywania zabiegów różnymi metodami.

Metody pracy w stomatologii: tradycyjna, „na cztery ręce”, „centric”.

Czynności asystentki związane z wykonywaniem prac przygotowawczych i porządkowych.

Postawy ciała asystentki, lekarza i pacjenta podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych.

3. Ćwiczenia

- Rozróżnianie sprzętu stosowanego podczas różnych zabiegów stomatologicznych.
- Planowanie ustawienia mebli oraz sprzętu w gabinecie i poradni stomatologicznej.
- Przygotowywanie stanowiska pracy lekarza dentysty i asystentki do pracy metodą tradycyjną.
- Przygotowywanie stanowiska pracy lekarza dentysty i asystentki do pracy metodą „na cztery ręce”.
- Przygotowywanie foteli stomatologicznych różnego typu do przeprowadzania zabiegów.
- Określanie rodzajów urządzeń oraz instrumentów stomatologicznych.
- Rozróżnianie stomatologicznych instrumentów diagnostycznych.
- Rozróżnianie instrumentów stomatologicznych stosowanych w leczeniu zachowawczym.
- Rozróżnianie instrumentów do leczenia kanałowego-endodontycznego.
- Rozróżnianie podstawowych i pomocniczych instrumentów chirurgicznych.
- Rozróżnianie instrumentów protetycznych oraz przygotowywanie łyżek wyciskowych do pobrania wycisku.
- Identyfikowanie instrumentów ortodontycznych.
- Przygotowywanie gabinetu stomatologicznego do rozpoczęcia pracy.
- Wykonywanie czynności związanych z porządkowaniem stanowiska pracy po zakończonym zabiegu.

4. Środki dydaktyczne

Foliogramy obrazujące metody pracy w stomatologii.

Poradniki, broszury, informatory, foldery dotyczące wyposażenia gabinetów i poradni stomatologicznych.

Instrumentarium stomatologiczne.

Instrumentarium diagnostyczne.

Narzędzia wykorzystywane w stomatologii zachowawczej.

Instrumentarium chirurgiczne.

Narzędzia protetyczne i ortodontyczne.

Środki ochrony indywidualnej.

Filmy dydaktyczne dotyczące wykonywania zabiegów stomatologicznych z zastosowaniem różnych metod.

Instrukcje obsługi urządzeń stomatologicznych.

Materiały stomatologiczne.

Materiały opatrunkowe.

Bielizna zabiegowa.

Fotel stomatologiczny.

Unit lub wiertarki.

Sterylizator. Lampa bakteriobójcza.

Aparat RTG.

Skaler. Skalery piezoelektryczne i urządzenia do diatermii chirurgicznej.

Wyposażenie dodatkowe gabinetu stomatologicznego.

Wyposażenie specjalistyczne gabinetu

Pomocnicze instrumenty chirurgiczne.

Strzykawki, igły.

Tacki.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki jest zapoznanie uczniów z zasadami organizowania pracy w gabinecie i poradni stomatologicznej oraz wymaganiami ergonomii.

Podczas zajęć nauczyciel powinien zapoznać uczniów z rodzajami specjalności stomatologicznych oraz kształtować umiejętności:

- rozróżniania instrumentów stomatologicznych,
- przygotowywania stanowiska pracy lekarza dentysty i asystentki do pracy z zastosowaniem różnych metod,
- planowania ustawienia mebli i sprzętu stomatologicznego odpowiednio do metody pracy,
- przygotowywania gabinetu stomatologicznego do pracy przed przyjęciem pacjenta,
- porządkowania stanowiska pracy po zakończonej pracy,
- przygotowywania gabinetu do pracy na kolejny dzień.

Program jednostki powinien być realizowany z zastosowaniem następujących metod nauczania: wykładu, dyskusji dydaktycznej, pokazu z objaśnieniem, metody przypadków i ćwiczeń praktycznych. Ponadto można zorganizować wycieczkę dydaktyczną do gabinetu stomatologicznego lub przygotować prezentację multimedialną w celu zapoznania uczniów ze stosowanym sprzętem, urządzeniami oraz instrumentarium.

Zajęcia dydaktyczne powinny odbywać się w gabinecie stomatologicznym. Zaleca się realizację ćwiczeń indywidualnie lub w zespołach 2-3 osobowych, wielkość grupy uczniów w pracowni nie powinna przekraczać 15 osób.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie uczniów powinno odbywać się na bieżąco, według kryteriów ustalonych na początku zajęć.

Osiągnięcia uczniów można oceniać na podstawie sprawdzianów pisemnych i ustnych, testów dydaktycznych oraz obserwacji pracy uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

W toku realizacji programu jednostki należy dokonywać bieżącej oceny pracy uczniów. Ważne jest identyfikowanie ich postępów oraz rozpoznawanie trudności w osiąganiu założonych celów. Szczególną uwagę należy zwrócić na:

- rozróżnianie urządzeń oraz instrumentów stomatologicznych,
- organizację stanowiska pracy,
- racjonalne wykorzystanie powierzchni gabinetu stomatologicznego,
- przygotowanie gabinetu do pracy z zastosowaniem różnych metod,
- stosowanie zasad pracy obowiązujących w gabinecie i poradni stomatologicznej,
- postawę ciała ucznia podczas wykonywania zadań.

Ponadto podczas oceny wiedzy uczniów należy zwracać uwagę na merytoryczną jakość wypowiedzi oraz poprawność wnioskowania. Warunkiem otrzymania pozytywnej oceny jest wykonanie ćwiczeń zaproponowanych w programie jednostki.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich zastosowanych przez nauczyciela metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[01].Z1.02

Przygotowanie materiałów stomatologicznych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczniów (słuchacz) powinien umieć:

- dokonać klasyfikacji materiałów stomatologicznych,
- scharakteryzować materiały do wypełnień czasowych i określić zasady ich przygotowywania,
- przygotować materiały do wypełnień czasowych,
- rozróżnić materiały do wypełnień ostatecznych,
- scharakteryzować cementy fosforanowe, krzemowe, karboksylowe i wodorotlenkowo-wapniowe,
- określić zasady przechowywania cementów,
- określić zasady przygotowywania cementów,
- zaplanować pracę i zorganizować stanowisko pracy,
- dobrać materiały stomatologiczne do rodzaju zabiegu i wypełnienia,
- przygotować cementy fosforanowe, krzemowe, karboksylowe, lecznicze i tlenkowo-cynkowo-eugenolowe,
- rozróżnić i określić zastosowanie materiałów złożonych,
- określić wady i zalety amalgamatu,
- określić zasady postępowania z resztkami amalgamatu,
- scharakteryzować materiały do wypełniania kanałów korzeniowych,
- przygotować materiały do wypełnień kanałów korzeniowych,
- scharakteryzować materiały stosowane w protetyce i ortodoncji,
- przygotować materiały do wykonania wycisków,
- dokonać oceny przygotowanych materiałów stomatologicznych,
- określić asortyment i zastosowanie implantów,
- scharakteryzować materiały pomocnicze,
- scharakteryzować materiały opatrunkowe stosowane w stomatologii,
- zastosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

2. Materiał nauczania

Klasyfikacja materiałów stomatologicznych.

Materiały do wypełnień czasowych.

Materiały do wypełnień ostatecznych.

Materiały podkładowe.

Cementy: fosforanowe, polikarboksylowe, lecznicze (preparaty wodorotlenkowo-wapniowe), glassjonomerowe.

Materiały złożone – kompozycyjne.

Amalgamaty.

Materiały endodontyczne.

Materiały pomocnicze.

Materiały do wycisków.

Materiały sanitarne stosowane w stomatologii.

Implanty.

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

3. Ćwiczenia

- Przygotowywanie materiałów do wypełnień czasowych.
- Przygotowywanie materiału podkładowego, zgodnie z poleceniem lekarza dentysty.
- Przygotowywanie kompozytów do wypełnienia ubytku.
- Rozrabianie amalgamatu przy pomocy wstrząsarki oraz zabezpieczanie jego resztek przed oddaniem do utylizacji.
- Przygotowywanie materiałów do wypełniania kanału korzeniowego.
- Przygotowywanie mas alginatowych do wykonania wycisku orientacyjnego.
- Przygotowywanie materiałów opatrunkowych stosowanych w stomatologii zachowawczej i podczas zabiegów chirurgicznych.
- Wykonywanie odlewów gipsowych z wycisków pobranych od pacjentów.

4. Środki dydaktyczne

Poradniki, broszury, informatory, foldery dotyczące materiałów do wypełnień czasowych i stałych oraz materiałów wyciskowych.

Cementy cynkowo-siarczanowe.

Cementy tlenkowo-cynkowo-eugenolowe.

Cementy fosforanowe.

Cementy polikarboksylowe.

Cementy lecznicze – preparaty wodorotlenkowo-wapniowe.

Cementy glassjonomerowe.

Amalgamat w kapsułkach.

Materiały kompozycyjne.

Materiały do wypełniania kanałów korzeniowych.

Masy wyciskowe.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Treści programowe jednostki modułowej obejmują podstawowe zagadnienia dotyczące stosowania materiałów stomatologicznych.

Podczas realizacji programu jednostki należy odwoływać się do wiedzy uczniów z zakresu patologii narządu żucia, a w szczególności chorób twardych tkanek zęba.

W procesie nauczania-uczenia się zaleca się zastosowanie następujących metod nauczania: wykładu, pokazu z objaśnieniem, pokazu z instruktążem oraz ćwiczeń praktycznych. Nauczyciel powinien rozpocząć ćwiczenia od pokazu z instruktążem, a w trakcie ich realizacji udzielać pomocy, dodatkowych wyjaśnień i wskazówek. Ponadto powinien na bieżąco kontrolować staranność i poprawność wykonywanych ćwiczeń.

W czasie prowadzenia zajęć szczególną uwagę należy zwracać na kształtowanie umiejętności:

- planowania pracy,
- organizacji stanowiska pracy,
- dobierania materiału do rodzaju wypełnienia,
- dobierania instrumentów oraz urządzeń niezbędnych do przygotowania materiału do wypełnień lub pobrania wycisku,
- oceny przygotowanego materiału,
- postępowania z niewykorzystanym materiałem stomatologicznym,
- przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

Zaleca się, aby zajęcia były prowadzone w gabinecie stomatologicznym wyposażonym w sprzęt, urządzenia oraz materiały stomatologiczne. Zajęcia powinny odbywać się w grupach do 15 osób, indywidualnie lub w zespołach 2-3 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów należy dokonywać przez cały czas realizacji programu jednostki modułowej, na podstawie kryteriów określonych na początku zajęć.

Sprawdzanie wiedzy uczniów można przeprowadzać w formie ustnej za pomocą pytań problemowych. Umiejętności praktyczne można oceniać podczas obserwacji czynności uczniów wykonywanych podczas ćwiczeń.

Podczas oceniania osiągnięć uczniów szczególną uwagę należy zwracać na:

- rozróżnianie materiałów do wypełnień czasowych i wypełnień ostatecznych,
- przygotowywanie i przechowywanie materiałów,
- rozróżnianie materiałów wyciskowych oraz określanie sposobów ich przygotowywania,
- rozróżnianie materiałów opatrunkowych.

Podstawą do uzyskania pozytywnej oceny przez uczniów jest zaliczenie sprawdzianu ustnego ustnych oraz poprawne wykonanie ćwiczeń zaproponowanych w programie jednostki modułowej.

Po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej, należy uwzględnić wyniki wszystkich zastosowanych przez nauczyciela metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[01].Z1.03

Przygotowanie aparatury oraz instrumentów stomatologicznych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić zakres czynności i zabiegów związanych z konserwacją sprzętu stomatologicznego, wykonywanych przez asystentkę stomatologiczną,
- określić zasady użytkowania fotela stomatologicznego,
- określić zasady użytkowania oraz bieżącej konserwacji unitu stomatologicznego,
- określić zasady użytkowania i konserwacji urządzeń ssących oraz spluwaczki,
- scharakteryzować aparaty strumieniowo-ścierne,
- określić zasady użytkowania oraz bieżącej konserwacji reflektora,
- scharakteryzować zasady postępowania ze skalerem ultradźwiękowym po wykonaniu zabiegu,
- określić zastosowanie lamp polimeryzacyjnych oraz zasad ich konserwacji,
- określić zasady użytkowania i konserwacji mieszalników do amalgamatu,
- wykonać czynności związane z przygotowaniem aparatury oraz instrumentarium stomatologicznego do pracy,
- przeprowadzić konserwację sprzętu stosowanego w gabinecie stomatologicznym,
- określić zasady konserwacji i przechowywania narzędzi stomatologicznych,
- przeprowadzić konserwację instrumentów stomatologicznych,
- wykonać czynności związane z obsługą autoklawu,
- określić zasady użytkowania lampy bakteriobójczej,
- wykonać czynności związane z obsługą myjki ultradźwiękowej,
- określić zasady postępowania z aparatami rentgenowskimi stosowanymi w gabinecie stomatologicznym,
- zinterpretować przepisy dotyczące ochrony przed promieniowaniem jonizującym,
- scharakteryzować sposoby ochrony pacjenta i personelu przed promieniowaniem jonizującym,
- zastosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

2. Materiał nauczania

Zabiegi konserwacyjne sprzętu stomatologicznego, wykonywane przez asystentkę stomatologiczną.

Zasady użytkowania i konserwacji: fotela stomatologicznego, unitu, urządzeń ssących i spluwaczki, reflektorów, skalerów ultradźwiękowych, lamp polimeryzacyjnych, mieszalników.

Zasady konserwacji i przechowywania narzędzi stomatologicznych.

Zasady obsługi sterylizatorów.

Zasady użytkowania lampy bakteriobójczej.

Zasady obsługi myjki ultradźwiękowej.

Piaskarki.

Zasady obsługi aparatów rentgenowskich.

Zasady obsługi radiowizjografu stomatologicznego.

Sposoby ochrony pacjenta i personelu przed promieniowaniem jonizującym.

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

3. Ćwiczenia

- Wykonywanie czynności związanych z obsługą i konserwacją unitu stomatologicznego,
- Przygotowywanie autoklawu do procesu sterylizacji.
- Przeprowadzanie konserwacji reflektora.
- Przygotowywanie skalera oraz innych urządzeń stomatologicznych do pracy.
- Przeprowadzanie konserwacji instrumentów stomatologicznych.

4. Środki dydaktyczne

Instrukcje obsługi sprzętu i urządzeń stomatologicznych.

Instrukcje konserwacji aparatów i urządzeń stomatologicznych.

Unit.

Fotel stomatologiczny.

Skaler oraz inne urządzenia do usuwania złogów nazębnych.

Lampa polimeryzacyjna.

Lampa bakteriobójcza.

Mieszalniki do amalgamatu.

Instrumenty stomatologiczne.

Foteliki dla lekarza dentysty i asystentki.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje podstawowe treści dotyczące użytkowania i konserwacji aparatury oraz instrumentów stosowanych w gabinecie stomatologicznym.

W trakcie zajęć zaleca się zastosowanie następujących metod nauczania: wykładu, pokazu z objaśnieniem, pokazu z instruktążem oraz ćwiczeń praktycznych.

Nauczyciel powinien rozpocząć zajęcia od krótkiego wykładu informacyjnego i zademonstrować techniki przeprowadzania konserwacji. Powinien również zapoznać uczniów z zasadami bezpiecznej obsługi sprzętu stosowanego w gabinecie stomatologicznym.

Należy na bieżąco wprowadzać treści dotyczące nowoczesnej aparatury i sprzętu stomatologicznego. W wyniku realizacji treści programowych jednostki wskazane jest kształtowanie postawy sumienności i odpowiedzialności za prawidłowe oczyszczanie, dezynfekowanie i przeprowadzanie konserwacji sprzętu, zgodnie z zaleceniami producenta. W trakcie realizacji ćwiczeń należy udzielać uczniom wyjaśnień i wskazówek oraz na bieżąco kontrolować staranność i poprawność ich wykonywania. W razie potrzeby należy korygować błędy popełnione przez uczniów.

W czasie prowadzenia zajęć szczególną uwagę należy zwracać na:

- wykonywanie czynności i zabiegów konserwacyjnych sprzętu stomatologicznego,
- przeprowadzanie konserwacji instrumentów stomatologicznych,
- stosowanie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- stosowanie zasad ochrony pacjenta i personelu przed promieniowaniem jonizującym.

Z zajęcia powinny odbywać się w odpowiednio wyposażonych gabinetach stomatologicznych, w grupach do 15 osób, w zespołach 2-3 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Proces sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów należy realizować systematycznie, według kryteriów określonych na początku zajęć.

Podczas realizacji programu jednostki można oceniać osiągnięcia uczniów na podstawie sprawdzianów ustnych. Wiadomości niezbędne do realizacji czynności praktycznych, proponuje się sprawdzać

z zastosowaniem testu pisemnego. Zadania w teście mogą być zamknięte lub otwarte. Umiejętności praktyczne proponuje się oceniać podczas obserwacji pracy uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń.

Podczas sprawdzania i oceny wiadomości oraz umiejętności uczniów należy zwracać uwagę na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- posługiwanie się poprawną terminologią,
- przeprowadzanie konserwacji aparatury oraz narzędzi stomatologicznych,
- aktywność na zajęciach.

Po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej, należy uwzględnić wyniki wszystkich zastosowanych przez nauczyciela metod sprawdzania.

Moduł 322[01].Z2

Zasady asystowania podczas zabiegów stomatologicznych

1. Cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć

- określać zakres czynności asystentki stomatologicznej podczas badań profilaktycznych,
- określać zakres czynności asystentki stomatologicznej podczas zabiegów stomatologicznych z zakresu stomatologii zachowawczej,
- określać zakres czynności asystentki stomatologicznej podczas wykonywania chirurgicznych zabiegów stomatologicznych,
- określać zakres czynności asystentki stomatologicznej podczas zabiegów protetycznych,
- określać zakres czynności asystentki stomatologicznej podczas zabiegów ortodontycznych,
- określać zakres czynności asystentki stomatologicznej podczas leczenia chorób przyzębia,
- określać zakres czynności asystentki stomatologicznej podczas zabiegów wszczepiania implantów,
- określać zakres czynności asystentki stomatologicznej podczas badań radiologicznych wykonywanych w gabinecie stomatologicznym,
- określać metody pracy i dobierać instrumenty do określonych zabiegów,
- posługiwać się instrumentami stomatologicznymi,
- użytkować urządzenia stomatologiczne,
- wykonywać czynności z zakresu asystowania podczas przeprowadzania różnych zabiegów stomatologicznych,
- stosować środki ochrony indywidualnej pacjenta i personelu stomatologicznego,
- przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- przeprowadzać prace porządkowe po zakończeniu zabiegów,
- przeprowadzać instruktaż wśród pacjentów z zakresu profilaktyki przeciwpróchnicznej i metod pielęgnacji jamy ustnej,
- korzystać z różnych źródeł informacji.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322[01].Z2.01	Dobieranie urządzeń oraz instrumentów do zabiegów stomatologicznych	91
322[01].Z2.02	Wykonywanie czynności związanych z asystowaniem podczas zabiegów stomatologicznych	106
Razem		197

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

Bładowski M. (red.): Technika pracy na cztery ręce w stomatologii ogólnej. Wydawnictwo SANMEDICA, Warszawa 1999

Fejerskov O., Kidd E.: Próchnica zębów – choroba próchnicowa i postępowanie kliniczne. Wydawnictwo Medyczne, Urban & Partner, Wrocław 2006

Jańczuk Z. (red.): Podręcznik dla asystentek i higienistek stomatologicznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2005

Jańczuk Z.: Stomatologia zachowawcza. Zarys kliniczny. PZWL, Warszawa 2002

Lech Vern Barnett (red.): Asystowanie w stomatologii. Podręcznik dla asyst i higienistek stomatologicznych. Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner, Wrocław 2006

Musur E., Rejchert S.: Podstawy stomatologii zachowawczej w nauczaniu przedklinicznym. Wydawnictwo Bart, Warszawa 1999

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 322[01].Z2.01

Dobieranie urządzeń oraz instrumentów do zabiegów stomatologicznych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- dokonać identyfikacji urządzeń stomatologicznych i określić ich zastosowanie,
- określić skład zestawów instrumentów do wykonywania określonych zabiegów stomatologicznych,
- zorganizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- dobrać urządzenia do wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- dobrać instrumenty do wykonywania badań profilaktycznych,
- dobrać instrumenty do leczenia próchnicy niepowikłanej,
- dobrać instrumenty do leczenia próchnicy powikłanej,
- dobrać aparaty oraz instrumenty do usuwania złogów nazębnych,
- przygotować skaler lub piaskarkę do usuwania osadu i kamienia nazębnego,
- dobrać instrumenty do zabiegów chirurgicznych,
- dobrać instrumenty do leczenia protetycznego,
- dobrać instrumenty do leczenia ortodontycznego,
- dobrać instrumenty do leczenia chorób przyzębia,
- przygotować zestaw do iniekcji,
- przygotować zestaw do korekty zgryzu,
- przygotować zestaw do ligaturowania zębów,
- dobrać instrumenty do izolowania zębów od dostępu śliny,
- dobrać instrumenty do zabiegów wszczepiania implantów,
- dokonać oceny doboru urządzeń oraz instrumentów do zabiegów stomatologicznych,
- zastosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

2. Materiał nauczania

Urządzenia do wykonywania zabiegów stomatologicznych.

Instrumenty do wykonywania badań profilaktycznych.

Instrumenty do leczenia próchnicy niepowikłanej.

Instrumenty do leczenia próchnicy powikłanej.

Instrumenty i aparaty do usuwania złogów nazębnych.

Instrumenty do wykonywania zabiegów chirurgicznych.

Instrumenty do leczenia protetycznego.

Instrumenty do leczenia ortodontycznego.

Zestaw do korekty zgryzu.

Zestaw do iniekcji.

Zestaw do ligaturowania zębów.

Instrumenty do utrzymania suchości jamy ustnej: nitki retrakcyjne, koferdam, ślinociąg i ssak.

Instrumenty do wszczepiania implantów.

Ocena doboru urządzeń oraz instrumentów do zabiegów stomatologicznych.

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

3. Ćwiczenia

- Kompletowanie zestawu instrumentów do badania pierwszorazowego.
- Kompletowanie zestawu instrumentów do badania okresowego.
- Dobieranie instrumentów do wykonywania zabiegu leczenia próchnicy niepowikłanej, z zastosowaniem metody tradycyjnej i metody na „cztery ręce”.
- Dobieranie instrumentów do leczenia próchnicy powikłanej, wykonywanej z zastosowaniem metody tradycyjnej i metody na „cztery ręce”, z uwzględnieniem stopnia zapalenia miazgi.
- Kompletowanie zestawu instrumentów do zabiegu ekstrakcji zęba ze szczęki i z żuchwy.
- Kompletowanie zestawu instrumentów do zabiegu usuwania kamienia nazębnego.
- Kompletowanie zestawów instrumentów do pobierania wycisków żuchwy lub szczęki, z uwzględnieniem braków zębowych u pacjentów.
- Przygotowywanie zestawu do znieczulenia, zgodnie z obowiązującymi procedurami.
- Przygotowywanie zestawu do utrzymania suchości jamy ustnej, stosowanego podczas retrakcji dziąsła.
- Przygotowywanie koferdamu w połączeniu ze ślinociągiem i ssakiem do izolowania zębów od dostępu śliny.

4. Środki dydaktyczne

Unit.

Fotel stomatologiczny.

Skaler.

Piaskarka.

Instrumenty diagnostyczne.

Instrumenty stosowane w stomatologii zachowawczej.

Instrumenty endodontyczne.

Strzykawki oraz igły jednorazowego użytku.
Instrumentarium do usuwania zębów.
Pomocnicze instrumentarium chirurgiczne.
Instrumentarium protetyczne i ortodontyczne.
Instrumenty do usuwania kamienia nazębnego.
Filmy dydaktyczne dotyczące metod pracy stosowanych w stomatologii.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje podstawowe treści dotyczące doboru urządzeń oraz kompletowania instrumentów, niezbędnych do wykonywania różnych zabiegów stomatologicznych. Podczas realizacji programu jednostki należy odwoływać się do wiedzy uczniów z zakresu: wyposażenia gabinetu i przeznaczenia poszczególnych instrumentów oraz anatomii, fizjologii i patologii narządu żucia.

W procesie nauczania-uczenia się wskazane jest zastosowanie następujących metod nauczania: wykładu, pokazu z instruktążem, pokazu z objaśnieniem, metody projektów oraz ćwiczeń praktycznych. Ponadto w trakcie realizacji programu jednostki należy zapewnić uczniom warunki do przygotowywania zestawów instrumentów, niezbędnych do przeprowadzenia określonych zabiegów. Wskazane jest również organizowanie wycieczek na pokazy sprzętu, instrumentów i materiałów stomatologicznych.

W trakcie wykonywania ćwiczeń szczególną uwagę należy zwracać na:

- kompletowanie zestawów instrumentów do przeprowadzania zabiegów profilaktycznych w zakresie stomatologii zachowawczej i pedodontji,
- dobieranie urządzeń oraz instrumentów do przeprowadzania zabiegów chirurgicznych, wykonywanych w gabinecie stomatologicznym,
- kompletowanie zestawów instrumentów do leczenia protetycznego i ortodontycznego,
- dobieranie instrumentów i aparatów do usuwania złogów nazębnych,
- dobieranie instrumentów do leczenia chorób przyzębia.

Zajęcia powinny odbywać się w odpowiednio wyposażonym gabinecie dentystycznym w grupach do 15 osób, indywidualnie lub w zespołach 2-3 osobowych. W ramach pracy indywidualnej uczniowie powinni opracowywać projekty realizacji prac z zakresu przygotowania zestawów instrumentów do różnych zabiegów stomatologicznych. Projekty te powinny obejmować czynności związane z przygotowaniem stanowiska pracy lekarza dentysty i asystentki stomatologicznej oraz przygotowania pacjenta do zabiegu.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Proces sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów należy realizować systematycznie, według kryteriów określonych na początku zajęć.

Wiedza uczniów, niezbędna do realizacji ćwiczeń praktycznych, może być sprawdzana za pomocą testów osiągnięć szkolnych oraz sprawdzianów ustnych i pisemnych. Należy również oceniać projekty dotyczące realizacji prac związanych z przygotowaniem stanowiska pracy lekarza dentystry i asystentki oraz przygotowaniem pacjenta do zabiegu.

Sprawdzanie umiejętności praktycznych powinno odbywać się podczas obserwacji czynności uczniów, wykonywanych w trakcie ćwiczeń.

Podczas oceniania osiągnięć uczniów należy zwrócić uwagę na:

- dobieranie urządzeń oraz instrumentów niezbędnych do wykonania określonych zabiegów stomatologicznych,
- kompletowanie zestawów instrumentów do przeprowadzenia zabiegów w zakresie stomatologii zachowawczej, pedodontcji, chirurgii stomatologicznej, protetyki i ortodontcji,
- aktywność na zajęciach.

W ocenie końcowej osiągnięć uczniów, należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania zastosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 322[01].Z2.02

Wykonywanie czynności związanych z asystowaniem podczas zabiegów stomatologicznych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić rolę asystentki stomatologicznej podczas zabiegów stomatologicznych,
- zaplanować przebieg czynności wykonywanych podczas asystowania,
- zorganizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- dobrać i zastosować środki ochrony indywidualnej pacjenta oraz personelu,
- wykonać czynności związane z asystowaniem podczas badań profilaktycznych,
- wykonać czynności związane z asystowaniem podczas leczenia próchnicy niepowikłanej, z zastosowaniem metody tradycyjnej i metody „na cztery ręce”,
- wykonać czynności związane z asystowaniem w trakcie leczenia próchnicy powikłanej, z zastosowaniem metody tradycyjnej,
- wykonać czynności związane z asystowaniem podczas leczenia próchnicy powikłanej, z zastosowaniem metody „na cztery ręce”,
- wykonać czynności związane z asystowaniem podczas usuwania złogów nazębnych,
- scharakteryzować zabiegi chirurgiczne przeprowadzane w gabinecie stomatologicznym,
- wykonać czynności związane z asystowaniem w trakcie zabiegów chirurgicznych,
- przedstawić możliwości leczenia protetycznego i ortodontycznego w gabinecie stomatologicznym,
- wykonać czynności związane z asystowaniem podczas leczenia protetycznego,
- wykonać czynności związane z asystowaniem w trakcie leczenia ortodontycznego,
- wykonać czynności związane z asystowaniem podczas leczenia chorób przyzębia,
- wykonać czynności związane z asystowaniem podczas wszczepiania implantów,
- wykonać czynności związane z asystowaniem podczas wykonywania zdjęć RTG i badań ultrasonograficznych układu stomatognatycznego,
- wykonać prace porządkowe po zakończeniu zabiegów stomatologicznych,

- zastosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- przeprowadzić działania związane z rozpowszechnianiem profilaktyki przeciwpróchnicznej oraz zapobieganiem chorobom przyzębia,
- zastosować zasady etyki podczas asystowania oraz prowadzenia działań profilaktycznych.

2. Materiał nauczania

Rola asystentki stomatologicznej podczas wykonywania zabiegów.

Organizacja stanowiska pracy.

Środki ochrony indywidualnej.

Zasady asystowania podczas badań i zabiegów profilaktycznych.

Zasady asystowania podczas leczenia różnych typów próchnicy.

Zasady asystowania podczas usuwania złogów nazębnych.

Zabiegi chirurgiczne wykonywane w gabinetach stomatologicznych.

Zasady asystowania podczas zabiegów chirurgicznych.

Leczenie protetyczne – zasady asystowania.

Zasady asystowania podczas zabiegów ortodontycznych.

Leczenie chorób przyzębia – zasady asystowania.

Zasady asystowania podczas wszczepiania implantów.

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

Metody profilaktyki przeciwpróchnicznej i przeciwpadonologicznej.

Zasady etyki.

3. Ćwiczenia

- Asystowanie lekarzowi dentyście podczas badania pierwszorazowego oraz badań okresowych.
- Asystowanie lekarzowi dentyście podczas wykonywania zabiegów profilaktycznych.
- Asystowanie lekarzowi dentyście podczas zabiegu leczenia próchnicy niepowikłanej.
- Asystowanie lekarzowi dentyście podczas zabiegu leczenia próchnicy powikłanej,
- Asystowanie lekarzowi dentyście podczas zabiegu ekstrakcji zęba.
- Asystowanie lekarzowi dentyście podczas leczenia protetycznego na pierwszej wizycie.
- Asystowanie lekarzowi dentyście podczas leczenia ortodontycznego.
- Przeprowadzanie instruktażu szczotkowania zębów wśród dzieci oraz osób dorosłych.

4. Środki dydaktyczne

Unit.

Fotel stomatologiczny.

Autoklaw.

Skaler.

Skalery piezoelektryczne i endometry.

Instrumentarium stomatologiczne.

Mieszalniki do amalgamatu.

Foteliki dla lekarza i asystentki.

Strzykawki oraz igły jednorazowego użytku.

Leki stomatologiczne.

Materiały stomatologiczne.

Materiały opatrunkowe.

Bielizna zabiegowa.

Fantom uzębienia człowieka i szczoteczka do mycia zębów.

Filmy dydaktyczne dotyczące metod pracy stosowanych w stomatologii.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu kształtowanie umiejętności asystowania lekarzowi dentyście podczas przeprowadzania badań i zabiegów stomatologicznych.

Podczas realizacji programu jednostki należy odwoływać się do wiedzy uczniów z zakresu wyposażenia gabinetu stomatologicznego, stosowanego instrumentarium oraz z zakresu patologii narządu żucia.

Do osiągnięcia zamierzonych celów kształcenia proponuje się zastosować następujące metody nauczania: wykład, metodę sytuacyjną, metodę przypadku oraz ćwiczenia praktyczne. Ze względu na szybki rozwój technologii w stomatologii zaleca się również udział uczniów w sympozjach, sesjach oraz pokazach organizowanych podczas targów sprzętu, instrumentów i materiałów stomatologicznych. Należy także zachęcać uczniów do samokształcenia i ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych.

W trakcie realizacji ćwiczeń praktycznych, nauczyciel powinien na bieżąco kontrolować czynności wykonywane przez uczniów, korygować błędy i kierunkować ich pracę. W procesie nauczania-uczenia się szczególną uwagę należy zwracać na:

- asystowanie podczas wykonywania różnych zabiegów stomatologicznych,
- asystowanie podczas zabiegów wykonywanych z zastosowaniem metody tradycyjnej,
- asystowanie podczas zabiegów wykonywanych z zastosowaniem metody „na cztery ręce”,

- prowadzenie instruktażu w zakresie sposobów szczotkowania zębów,
- prowadzenie profilaktyki przeciwpróchniczej i profilaktyki przeciwparadontologicznej.

Ważne jest również kształtowanie postawy sumienności i odpowiedzialności za czynności wykonywane podczas asystowania.

Zajęcia powinny odbywać się w gabinecie dentystycznym, w grupach do 15 osób, z podziałem na 2-3 osobowe zespoły.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów określonych na początku zajęć. Ocena osiągnięć szkolnych powinna aktywizować i mobilizować uczniów do dalszej pracy.

Wiedza uczniów, niezbędna do realizacji ćwiczeń, może być sprawdzana za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych. Sprawdzanie umiejętności praktycznych powinno odbywać się podczas obserwacji ćwiczeń wykonywanych przez uczniów. W trakcie obserwacji szczególną uwagę należy zwracać na:

- planowanie pracy,
- organizację stanowiska pracy,
- wykonywanie czynności związanych z asystowaniem podczas różnych zabiegów stomatologicznych,
- stosowanie wiedzy teoretycznej w działaniu praktycznym,
- stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska podczas wykonywania zabiegów.

Podczas oceny poziomu osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić stopień opanowania wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych.

W procesie oceniania, po zakończeniu realizacji programu jednostki, zaleca się zastosowanie testu praktycznego. W końcowej ocenie osiągnięć uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich zastosowanych przez nauczyciela metod sprawdzania.

Moduł 322[01].Z3

Sterylizacja i dezynfekcja

1. Cele kształcenia

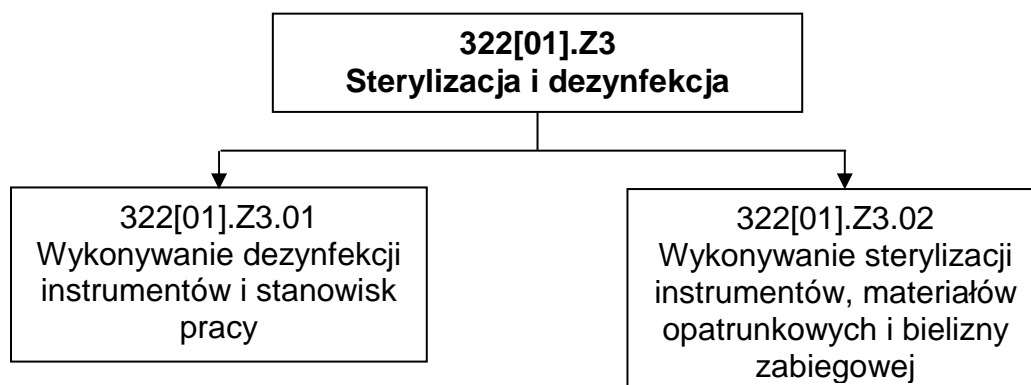
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- posługiwać się podstawową terminologią z zakresu dezynfekcji i sterylizacji,
- określać zasady aseptyki i antyseptyki,
- określać zasady dezynfekcji i sterylizacji,
- charakteryzować metody dezynfekcji,
- określać zasady stosowania preparatów dezynfekcyjnych,
- przygotowywać roztwory środków dezynfekcyjnych,
- charakteryzować metody sterylizacji,
- charakteryzować etapy przygotowania instrumentów do sterylizacji,
- określać zasady przechowywania sterylnych instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej
- określać metody kontroli procesu sterylizacji,
- określać konieczność przestrzegania higieny rąk, zgodnie z obowiązującymi procedurami,
- określać zasady postępowania z odpadami medycznymi.
- określać zasady postępowania z materiałem skażonym biologicznie,
- stosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322 [01].Z3.01	Wykonywanie dezynfekcji instrumentów i stanowisk pracy	50
322[01].Z3.02	Wykonywanie sterylizacji instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej	50
	Razem	100

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

Anusz Z.: Mikrobiologia i parazytologia lekarska. PZWL, Warszawa 1995

Anusz Z.: Podstawy epidemiologii i kliniki chorób zakaźnych. PZWL Warszawa 1998

Gładysz A., Juszczyk J.: Zakażenia HIV/AIDS. Poradnik dla stomatologów. Wydawnictwo VOLUMED, Wrocław 1996

Jańczuk Z. (red.): Podręcznik dla asystentek i higienistek stomatologicznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2005

Lech Vern Barnett (red.): Asystowanie w stomatologii. Podręcznik dla asyst i higienistek stomatologicznych. Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner, Wrocław 2006

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 322[01].Z3.01

Wykonywanie dezynfekcji instrumentów i stanowisk pracy

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- wyjaśnić pojęcia: dezynfekcja, antyseptyka, zakażenia krzyżowe,
- scharakteryzować metody dezynfekcji instrumentów i stanowisk pracy,
- scharakteryzować sposoby postępowania z odpadami medycznymi i materiałem skażonym biologicznie,
- zaplanować pracę z uwzględnieniem stosowanej metody dezynfekcyjnej,
- zorganizować stanowisko pracy do dezynfekcji, zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- zastosować środki ochrony indywidualnej,
- określić zasady przeprowadzania dezynfekcji mechanicznej,
- dokonać dezynfekcji instrumentów i stanowisk pracy metodą mechaniczną,
- określić zasady przeprowadzania dezynfekcji fizycznej,
- dokonać dezynfekcji instrumentów i stanowisk pracy metodą fizyczną,
- dokonać dezynfekcji pomieszczenia gabinetu z zastosowaniem promieniowania niejonizującego i nadfioletowego (UV),
- określić zasady przeprowadzania dezynfekcji chemicznej,
- dokonać klasyfikacji preparatów dezynfekcyjnych i określić zakres ich działania,
- dobrać środki do dezynfekcji instrumentów stomatologicznych,
- dobrać środki do dezynfekcji małych i dużych powierzchni,
- zastosować procedury dotyczące przygotowania i stosowania środków dezynfekcyjnych,
- przygotować roztwór środka dezynfekcyjnego o określonym stężeniu,
- przeprowadzić dezynfekcję z zastosowaniem metody chemicznej,
- określić przyczyny małej aktywności biobójczej środka dezynfekcyjnego,
- określić zasady przechowywania środków dezynfekcyjnych,
- zastosować przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

2. Materiał nauczania

Podstawowa terminologia z zakresu aseptyki i antyseptyki.

Metody dezynfekcji instrumentów i stanowisk pracy.

Zasady postępowania z odpadami medycznymi i materiałem skażonym biologicznie.

Organizacja stanowiska pracy.

Środki ochrony indywidualnej.

Dezynfekcja mechaniczna.

Dezynfekcja fizyczna.

Dezynfekcja chemiczna – klasyfikacja preparatów dezynfekcyjnych.

Środki chemiczne do dezynfekcji instrumentów stomatologicznych.

Środki chemiczne do dezynfekcji powierzchni.

Zasady sporządzania i stosowania środków dezynfekcyjnych.

Zasady przechowywania środków dezynfekcyjnych.

Przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

3. Ćwiczenia

- Dobieranie środków do dezynfekcji stanowisk pracy lekarza dentysty i asystentki stomatologicznej.
- Obliczanie proporcji środka dezynfekcyjnego i rozpuszczalnika do przygotowania określonej ilości roztworu dezynfekcyjnego.
- Przygotowywanie roztworu środka dezynfekcyjnego o określonym stężeniu, przeznaczonego do dezynfekcji instrumentów stomatologicznych.
- Przeprowadzanie dezynfekcji końcówek stomatologicznych za pomocą określonego środka dezynfekcyjnego.
- Przeprowadzanie dezynfekcji pomieszczeń metodą mechaniczną.
- Przeprowadzanie dezynfekcji pomieszczeń i wyposażenia dodatkowego gabinetu metodą fizyczną.

4. Środki dydaktyczne

Zarządzenia, instrukcje, procedury dotyczące przeprowadzania dezynfekcji.

Foliogramy przedstawiające klasyfikacje środków dezynfekcyjnych.

Środki dezynfekcyjne do dezynfekcji instrumentów.

Środki dezynfekcyjne do dezynfekcji wiertel.

Środki dezynfekcyjne do dezynfekcji stanowisk pracy.

Wanienki do dezynfekcji narzędzi.

Pojemniki na odpady medyczne.

Pojemniki na odpady skażone biologicznie.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki.

Program jednostki modułowej obejmuje treści dotyczące dezynfekcji instrumentów stomatologicznych i stanowiska pracy.

Przed przystąpieniem do wykonywania ćwiczeń należy zapoznać uczniów z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska, obowiązującymi na stanowisku pracy. Ważne jest również zwrócenie uwagi na konsekwencje wynikające z nieprzestrzegania procedur podczas dezynfekcji i błędnego obliczania proporcji roztworów.

W procesie nauczania-uczenia się zaleca się zastosowanie następujących metod nauczania: wykładu, pokazu z instruktążem, pokazu z objaśnieniem oraz ćwiczeń praktycznych.

Podczas realizacji programu jednostki szczególną uwagę należy zwracać na:

- dobór środków do dezynfekcji instrumentów, stanowisk pracy oraz dużych powierzchni,
- przygotowanie roztworu środka dezynfekcyjnego zgodnie z instrukcją i zaleceniami producenta,
- przeprowadzanie dezynfekcji instrumentów, powierzchni i stanowisk pracy,
- przeprowadzenie dezynfekcji mechanicznej pomieszczeń,
- przeprowadzenie dezynfekcji fizycznej: wyparzenie, spalanie, stosowanie promieniowania nadfioletowego,
- postępowanie z odpadami medycznymi i materiałem skażonym biologicznie,
- przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

Zajęcia powinny odbywać się w gabinetach dentystycznych, w grupach do 15 osób, indywidualnie lub z podziałem na 2-3 osobowe zespoły.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Proces sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów należy realizować systematycznie, według kryteriów określonych na początku zajęć.

Wiedza uczniów może być sprawdzana za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych. Należy zwracać uwagę na merytoryczną jakość wypowiedzi, stosowanie terminologii zawodowej, klasyfikowanie środków dezynfekcyjnych oraz określanie zasad ich stosowania. Sprawdzanie umiejętności praktycznych uczniów powinno odbywać się podczas

obserwacji czynności uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Szczególną uwagę należy zwracać na:

- planowanie pracy,
- stosowanie środków ochrony indywidualnej,
- stosowanie procedur dotyczących przygotowywania i stosowania środków dezynfekcyjnych,
- przeprowadzanie dezynfekcji z zastosowaniem różnych metod,
- przechowywanie środków do dezynfekcji.

Kontrolę wykonania ćwiczeń należy przeprowadzać w trakcie i po ich wykonaniu. Do tego celu zaleca się zastosowanie testu praktycznego.

W ocenie końcowej osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich zastosowanych przez nauczyciela metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[01].Z3.02

Wykonywanie sterylizacji instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- wyjaśnić terminy: sterylizacja, aseptyka,
- rozróżnić metody sterylizacji,
- scharakteryzować chemiczne metody sterylizacji,
- określić zasady przeprowadzania sterylizacji chemicznej,
- scharakteryzować fizyczne metody sterylizacji,
- określić zasady przeprowadzania sterylizacji fizycznej,
- scharakteryzować etapy przygotowywania instrumentów do sterylizacji,
- zorganizować stanowisko pracy do przygotowywania instrumentów stomatologicznych, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej przeznaczonych do sterylizacji, zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- przygotować pakiety z narzędziami, materiałami opatrunkowymi i bielizną zabiegową do sterylizacji,
- rozróżnić rodzaje autoklawów,
- scharakteryzować mechanizm sterylizacji w autoklawie,
- zastosować procedury obsługi autoklawu,
- zastosować przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej,
- zastosować sposoby kontroli procesu sterylizacji,
- oznakować wysterylizowane pakiety,
- zastosować procedury postępowania z wysterylizowanymi instrumentami, materiałami opatrunkowymi i bielizną zabiegową,
- określić zasady przechowywania sterylnych instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej,
- określić zagrożenia wynikające z nieprawidłowo przeprowadzonej sterylizacji,
- zastosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

2. Materiał nauczania

Podstawowa terminologia.

Sterylicacja chemiczna

Sterylicacja fizyczna.

Organizacja stanowiska pracy.

Zasady przygotowywania instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej do sterylizacji.

Zasady sterylizacji w autoklawie.

Przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej.

Kontrola procesu sterylizacji, rodzaje wskaźników.

Zasady znakowania sterylnych pakietów z narzędziami, materiałami opatrunkowymi i bielizną zabiegową.

Zasady przechowywania sterylnych instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej.

Konsekwencje nieprawidłowo przeprowadzonej sterylizacji.

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

3. Ćwiczenia

- Przygotowywanie instrumentów do sterylizacji w autoklawie, zgodnie z określoną procedurą.
- Znakowanie pakietów z narzędziami, materiałami opatrunkowymi i bielizną zabiegową, przeznaczonych do sterylizacji przy użyciu określonych wskaźników.
- Przygotowywanie autoklawu do przeprowadzenia sterylizacji narzędzi stomatologicznych.
- Wykonywanie czynności związanych z przechowywaniem sterylnych pakietów z instrumentami, materiałami opatrunkowymi i bielizną zabiegową.

4. Środki dydaktyczne

Sterylizatory.

Instrumenty stomatologiczne.

Rękawy foliowe i foliowo-papierowe.

Zgrzewarki.

Wskaźniki fizyczne, chemiczne i biologiczne.

Instrukcje i procedury obsługi autoklawu.

Procedury postępowania z wysterylizowanymi instrumentami, materiałami i bielizną zabiegową.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje treści dotyczące: przygotowania instrumentów stomatologicznych, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej do sterylizacji, kontroli procesu sterylizacji oraz postępowania ze sterylnymi pakietami.

Podczas realizacji programu jednostki należy odwoływać się do wiedzy uczniów z zakresu wyposażenia gabinetu stomatologicznego oraz dezynfekcji.

W procesie nauczania-uczenia się wskazane jest zastosowanie następujących metod nauczania: wykładu, pokazu z instruktążem, pokazu z objaśnieniem oraz ćwiczeń praktycznych. Zaleca się również udział w sesjach i pokazach organizowanych na targach sprzętu i materiałów stomatologicznych oraz prezentacjach dotyczących dezynfekcji i sterylizacji instrumentów.

Podczas zajęć uczniowie powinni mieć możliwość samodzielnego wykonania ćwiczeń zaproponowanych w programie jednostki modułowej. Nauczyciel na bieżąco powinien kontrolować wykonywane czynności, korygować popełniane błędy.

Przed przystąpieniem do wykonywania ćwiczeń, należy zapoznać uczniów z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej obowiązującymi na stanowisku pracy. Konieczne jest także przedstawienie konsekwencji wynikających z nieprawidłowo przeprowadzonej sterylizacji oraz kształtowanie postawy odpowiedzialności za prawidłowe jej przeprowadzenie.

Podczas realizacji programu jednostki szczególną uwagę należy zwracać na:

- organizację stanowiska pracy,
- przygotowanie instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej do sterylizacji,
- stosowanie wskaźników przebiegu procesu sterylizacji,
- przestrzeganie procedur dotyczących sterylizacji i obsługi sterylizatorów,
- przechowywanie sterylnych pakietów.

Zajęcia powinny odbywać się w gabinecie stomatologicznym, w grupie do 15 osób, indywidualnie lub w zespołach 2-3 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Proces sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów należy realizować systematycznie, według kryteriów określonych na początku zajęć.

Wiedza uczniów, niezbędna do realizacji ćwiczeń, może być sprawdzana za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych. Należy zwracać uwagę na merytoryczną jakość wypowiedzi oraz stosowanie poprawnej terminologii. Sprawdzanie umiejętności praktycznych uczniów może odbywać się podczas obserwacji wykonywanych ćwiczeń.

Obserwując czynności uczniów szczególną uwagę należy zwracać na:

- planowanie pracy,
- wykonywanie zadań zgodnie z obowiązującymi procedurami,
- przestrzeganie kolejności etapów przygotowywania instrumentów stomatologicznych do sterylizacji (dezynfekcja, mycie, płukanie, suszenie, segregowanie, pakowanie, opisywanie pakietów),
- stosowanie określonych parametrów sterylizacji,
- aktywność na zajęciach.

W ocenie końcowej osiągnięć uczniów należy uwzględnić wyniki odpowiedzi ustnych, sprawdzianów pisemnych oraz wykonanych ćwiczeń.

W ocenie końcowej osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich zastosowanych przez nauczyciela metod sprawdzania.

Moduł 322[01].Z4

Dokumentacja usług stomatologicznych

1. Cele kształcenia

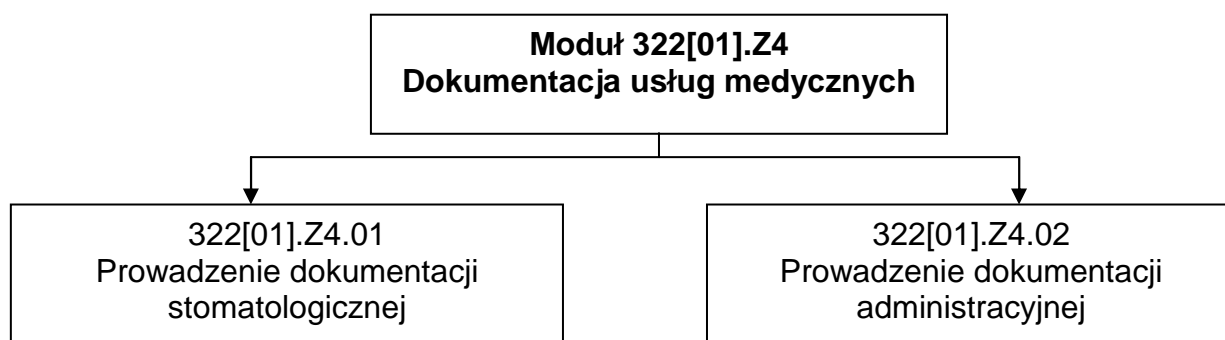
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- interpretować przepisy prawa dotyczące prowadzenia dokumentacji medycznej,
- określać zasady udostępniania dokumentacji medycznej,
- klasyfikować dokumentację medyczną,
- charakteryzować rodzaje dokumentacji medycznej,
- określać rodzaje niestandardowej dokumentacji stomatologicznej,
- określać zasady sporządzania i prowadzenia dokumentacji medycznej,
- prowadzić ewidencję pacjentów,
- posługiwać się programami komputerowymi niezbędnymi podczas realizacji zadań,
- posługiwać się dokumentacją w poradni i gabinecie stomatologicznym,
- prowadzić dzienną ewidencję pacjentów,
- prowadzić dokumentację sprawozdawczą.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322[01].Z4.01	Prowadzenie dokumentacji stomatologicznej	51
322[01].Z4.02	Prowadzenie dokumentacji administracyjnej	49
	Razem	100

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

Jańczuk Z. (red.): Podręcznik dla asystentek i higienistek stomatologicznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2005

Lech Vern Barnett (red.): Asystowanie w stomatologii. Podręcznik dla asyst i higienistek stomatologicznych. Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner, Wrocław 2006

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 322[01].Z4.01

Prowadzenie dokumentacji stomatologicznej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- wyjaśnić pojęcie dokumentacji medycznej,
- scharakteryzować dokumentację medyczną indywidualną,
- scharakteryzować dokumentację medyczną zbiorczą,
- zinterpretować przepisy prawa dotyczące sporządzania, prowadzenia i udostępniania dokumentacji medycznej,
- określić zasady sporządzania i prowadzenia dokumentacji stomatologicznej,
- określić zasady prowadzenia indywidualnej dokumentacji stomatologicznej,
- wykonać czynności związane z wypełnianiem indywidualnej dokumentacji pacjenta,
- określić zasady udostępniania dokumentacji stomatologicznej,
- posłużyć się dokumentacją medyczną różnych poradni stomatologicznych,
- zaplanować terminy wizyt pacjentów u lekarza dentysty,
- wypełnić kopertę poradni stomatologicznej,
- założyć kartę choroby pacjenta poradni stomatologicznej,
- posłużyć się programami komputerowymi podczas zakładania i prowadzenia dokumentacji stomatologicznej.

2. Materiał nauczania

Podstawowa terminologia.

Klasyfikacja i funkcje dokumentacji medycznej.

Dokumentacja medyczna indywidualna: wewnętrzna i zewnętrzna.

Dokumentacja medyczna zbiorcza.

Przepisy prawa dotyczące sporządzania, prowadzenia i udostępniania dokumentacji medycznej

Zasady sporządzania, prowadzenia i udostępniania dokumentacji stomatologicznej.

Specjalistyczne programy komputerowe dotyczące prowadzenia dokumentacji stomatologicznej.

3. Ćwiczenia

- Zakładanie koperty poradni stomatologicznej, zgodnie z obowiązującymi wymogami.
- Zakładanie karty choroby pacjenta poradni stomatologicznej, na polecenie lekarza dentysty,.
- Wypełnianie diagramu uzębienia, znajdującego się w karcie choroby pacjenta, podczas badania pierwszorazowego lub kontrolnego.
- Wypełnianie zewnętrznej dokumentacji indywidualnej, na polecenie lekarza dentysty.

4. Środki dydaktyczne

Przepisy prawa dotyczące sporządzania, prowadzenia i udostępniania dokumentacji medycznej.

Koperty poradni stomatologicznej.

Indywidualne karty choroby pacjentów różnych poradni stomatologicznych.

Wkładki do kart choroby.

Wzory skierowań, opinii i orzeczeń lekarskich.

Karty zleceń lekarskich.

Recepty.

Karty informacyjne.

Terminarz wizyt.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje podstawowe treści z zakresu prowadzenia dokumentacji medycznej stosowanej w poradniach i gabinetach stomatologicznych.

W procesie nauczania-uczenia się wskazane jest zastosowanie następujących metod nauczania: wykładu oraz ćwiczeń praktycznych. Podczas zajęć uczniowie powinni mieć możliwość samodzielnego wykonania ćwiczeń zaproponowanych w programie jednostki, a nauczyciel powinien na bieżąco kontrolować i korygować wykonywane czynności. Ponadto należy na bieżąco uwzględniać zmiany zachodzące w obowiązujących drukach dokumentacji.

W czasie realizacji programu jednostki szczególną uwagę należy zwracać na:

- zakładanie i wypełnianie dokumentacji indywidualnej wewnętrznej zgodnie z zaleceniem lekarza dentysty,
- wypełnianie dokumentacji indywidualnej zewnętrznej zgodnie z zaleceniem lekarza dentysty,
- stosowanie druków dokumentacji medycznej zgodnie z przeznaczeniem,

- przestrzeganie zasad prowadzenia dokumentacji stomatologicznej,
- stosowanie zasad udostępniania medycznej dokumentacji stomatologicznej.

Ważne jest także zwrócenie uwagi na ważność i konieczność prowadzenia dokumentacji medycznej w poradniach i gabinetach stomatologicznych oraz kształtowanie postawy dokładności i odpowiedzialności za powierzone zadania.

Zajęcia powinny odbywać się odpowiednio wyposażonych gabinetach stomatologicznych oraz pracowniach komputerowych, w grupach do 15 osób, indywidualnie lub w zespołach 2-3 osobowych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Proces sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów należy realizować systematycznie, według kryteriów określonych na początku zajęć.

Wiedza uczniów, niezbędna do realizacji ćwiczeń, może być sprawdzana za pomocą sprawdzianów ustnych i pisemnych. Poprawność wykonywanych ćwiczeń należy oceniać zarówno w trakcie, jak i po wykonaniu określonych czynności. Umiejętności praktyczne mogą być oceniane podczas obserwacji wykonywanych zadań praktycznych.

Podczas sprawdzania i oceniania osiągnięć uczniów szczególną uwagę należy zwracać na:

- dobieranie druków do rodzaju wykonywanego zadania,
- stosowanie zasad zakładania, prowadzenia i udostępniania dokumentacji stomatologicznej,
- dokonywanie oceny poprawności wypełnienia określonych dokumentów,
- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- poprawność wykonywanych ćwiczeń,
- aktywność na zajęciach.

Podstawą do uzyskania przez ucznia pozytywnej oceny powinno być poprawne wykonanie ćwiczeń i zaliczenie sprawdzianów ustnych i pisemnych.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich zastosowanych przez nauczyciela metod sprawdzania.

Jednostka modułowa 322[01].Z4.02

Prowadzenie dokumentacji administracyjnej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczniów (słuchacz) powinien umieć:

- określić zasady prowadzenia dokumentacji medycznej zbiorczej,
- określić rodzaje i zasady prowadzenia ewidencji pacjentów,
- scharakteryzować zasady prowadzenia ewidencji alfabetycznej,
- scharakteryzować zasady prowadzenia ewidencji cyfrowej,
- scharakteryzować zasady prowadzenia ewidencji chronologicznej,
- scharakteryzować zasady prowadzenia ewidencji terytorialnej,
- scharakteryzować zasady prowadzenia ewidencji środowiskowej,
- scharakteryzować zasady prowadzenia ewidencji komputerowej,
- wypełnić druk dziennej ewidencji pacjentów,
- scharakteryzować dokumentację sprawozdawczą,
- sporządzić zestawienia miesięczne,
- przygotowywać sprawozdania roczne,
- wypełnić dokumentację finansową,
- scharakteryzować niestandardową dokumentację stomatologiczną,
- określić zasady prowadzenia dokumentacji kontroli urządzeń sterylizacyjnych i lampy UV,
- określić zasady prowadzenia dokumentacji konserwacji i naprawy sprzętu,
- określić zasady prowadzenia dokumentacji pracy urządzeń do badań radiologicznych,
- uzasadnić konieczność prowadzenia pomocniczej dokumentacji zewnętrznej,
- wykorzystać umiejętności posługiwania się oprogramowaniem komputerowym podczas obsługi pacjentów,
- posłużyć się bazą danych pacjentów,
- posłużyć się programami komputerowymi podczas prowadzenia dokumentacji administracyjnej.

2. Materiał nauczania

Podział ewidencji pacjentów: alfabetyczna, cyfrowa, chronologiczna, terytorialna, środowiskowa, komputerowa.

Zasady prowadzenia ewidencji pacjentów.

Dokumentacja sprawozdawcza.

Zasady prowadzenia dokumentacji finansowej.

Niestandardowa dokumentacja stomatologiczna.

Specjalistyczne programy komputerowe stosowane w poradniach i gabinetach stomatologicznych.

Dokumentacja pomocnicza wewnętrzna.

Dokumentacja pomocnicza zewnętrzna.

Specjalistyczne programy komputerowe do prowadzenia dokumentacji administracyjnej.

3. Ćwiczenia

- Sporządzanie przykładowej ewidencji alfabetycznej pacjentów gabinetu stomatologicznego.
- Sporządzanie przykładowej ewidencji chronologicznej pacjentów poradni stomatologicznej.
- Wypełnianie druków dziennej ewidencji pacjentów.
- Zakładanie pomocniczej dokumentacji wewnętrznej stosowanej w gabinecie stomatologicznym, niezbędnej dla potrzeb organów kontrolnych.
- Wyszukiwanie i wprowadzanie informacji o pacjentach w komputerowej bazie danych.
- Obsługiwanie specjalistycznych programów komputerowych, stosowanych w poradniach i gabinetach stomatologicznych.

4. Środki dydaktyczne

Druki dziennej ewidencji przyjętych pacjentów.

Formularze i druki pomocnicze.

Dokumenty sprawozdawcze.

Zestawienia miesięczne.

Sprawozdania roczne.

Rejestry pacjentów leczonych protetycznie i ortodontycznie.

Dokumentacja finansowa.

Specjalistyczne programy komputerowe.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje podstawowe treści z zakresu prowadzenia dokumentacji administracyjnej w poradni i gabinecie stomatologicznym.

Zajęcia dydaktyczne powinny być prowadzone z zastosowaniem metody wykładu oraz ćwiczeń praktycznych. Każdy uczeń powinien mieć możliwość samodzielnego wykonania ćwiczeń zaproponowanych w programie jednostki, a nauczyciel na bieżąco powinien kontrolować poprawność wykonywanych czynności.

Ważne jest także zwrócenie uwagi na konieczność prowadzenia dokumentacji administracyjnej w poradniach i gabinetach

stomatologicznych oraz kształtowanie postawy dokładności i odpowiedzialności za powierzone zadania. Ponadto należy na bieżąco uwzględniać zmiany w obowiązujących drukach dokumentacji.

W czasie realizacji programu jednostki szczególną uwagę należy zwracać na:

- prowadzenie pomocniczej dokumentacji zewnętrznej i wewnętrznej,
- prowadzenie dokumentacji sprawozdawczej oraz finansowej,
- stosowanie różnych systemów ewidencji.

Zajęcia powinny być prowadzone w pracowni komputerowej z nowoczesnym oprogramowaniem. Ważne jest, aby uczniowie mieli możliwość pracy ze specjalistycznym programem komputerowym oraz oprogramowaniem finansowym do rozliczania się z Narodowym Funduszem Zdrowia. Szczególną uwagę należy zwrócić na umiejętność korzystania z poczty elektronicznej i wyszukiwarek internetowych. Poza tym, powinni mieć możliwość korzystania z: drukarki, skanera, kamery cyfrowej i rzutnika multimedialnego.

Zajęcia powinny odbywać się w 15 osobowych grupach. Należy zapewnić każdemu uczniowi samodzielne stanowisko komputerowe, ze stałym dostępem do sieci internetowej. Nauczyciel powinien na bieżąco korygować błędy i udzielać instrukcji dotyczących prawidłowego korzystania z technik informacyjnych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Proces sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów należy realizować systematycznie, według kryteriów określonych na początku zajęć.

W trakcie realizacji programu jednostki należy oceniać osiągnięcia uczniów na podstawie: sprawdzianów ustnych i pisemnych oraz obserwacji wykonywanych ćwiczeń. Podczas kontroli i oceny osiągnięć uczniów należy zwracać uwagę na:

- merytoryczną jakość wypowiedzi,
- zakładanie i prowadzenie dokumentacji administracyjnej,
- stosowanie dokumentacji administracyjnej zgodnie z przeznaczeniem,
- wyszukiwanie, odbieranie i przesyłanie informacji drogą elektroniczną.

Poprawność wykonywanych ćwiczeń należy oceniać w trakcie oraz po wykonaniu określonych czynności.

Podstawą do uzyskania przez ucznia pozytywnej oceny powinno być poprawne wykonanie ćwiczeń oraz zaliczenie sprawdzianów ustnych i pisemnych.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy uwzględnić wyniki wszystkich zastosowanych przez nauczyciela metod sprawdzania.

Moduł 322[01].Z5

Praktyka zawodowa

1. Cele kształcenia

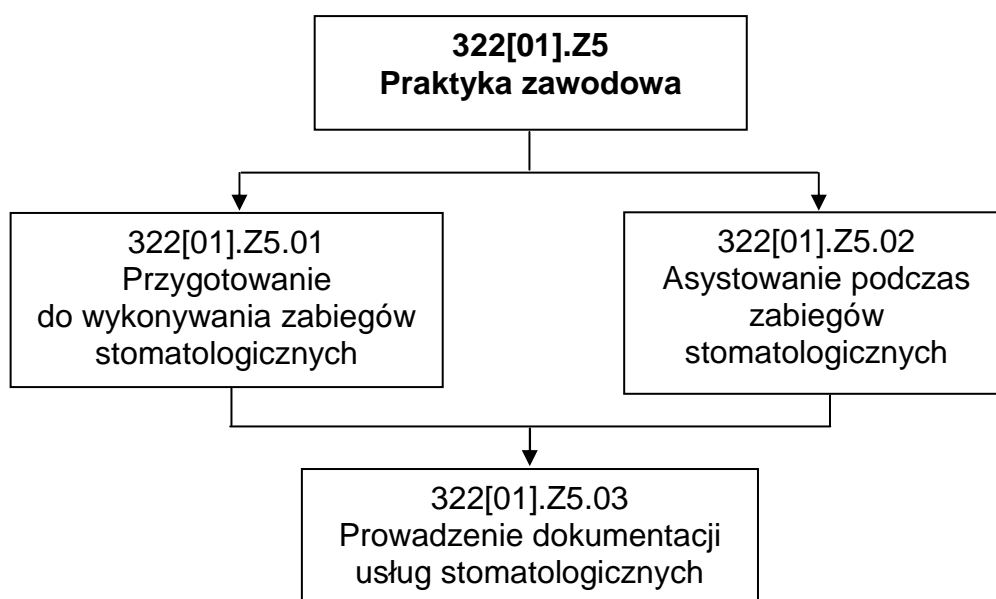
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- przygotowywać gabinet stomatologiczny do pracy,
- planować rozmieszczenie sprzętu, urządzeń oraz mebli w gabinecie stomatologicznym,
- organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- kompletować zestawy leków i wyrobów medycznych, niezbędnych podczas zabiegów stomatologicznych,
- przygotowywać materiały oraz instrumenty do zabiegów stomatologicznych,
- przygotowywać stanowisko do pracy metodą tradycyjną,
- przygotowywać stanowisko do pracy metodą „na cztery ręce”,
- przygotowywać pacjentów do zabiegów,
- asystować podczas wykonywania różnych zabiegów stomatologicznych,
- przestrzegać zasad aseptyki i antyseptyki,
- prowadzić dokumentację indywidualną pacjentów,
- sporządzać dokumentację sprawozdawczą,
- prowadzić dokumentację pomocniczą,
- postępować zgodnie z zasadami etyki,
- przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- korzystać z różnych źródeł informacji.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
322 [01].Z5.01	Przygotowanie do wykonywania zabiegów stomatologicznych	49
322[01].Z5.02	Asystowanie podczas zabiegów stomatologicznych	46
322[01].Z5.03	Prowadzenie dokumentacji usług stomatologicznych	10
	Razem	105

3. Schemat układu jednostek modułowych

Jednostka modułowa 322[01].Z5.01

Przygotowanie do wykonywania zabiegów stomatologicznych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- scharakteryzować organizację gabinetu stomatologicznego,
- ustalić listę świadczonych usług stomatologicznych,
- zaplanować realizację zadań w gabinecie stomatologicznym,
- przygotować gabinet do wykonywania zabiegów stomatologicznych,
- zorganizować stanowisko pracy lekarza dentysty i asystentki stomatologicznej zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- przygotować stanowisko pracy odpowiednio do rodzaju zabiegu i stosowanej metody pracy,
- dobrać leki i środki medyczne stosowane podczas zabiegów stomatologicznych,
- przygotować zestawy narzędzi i materiałów opatrunkowych do planowanych zabiegów,
- zastosować procedury dotyczące zapobiegania zakażeniom,
- uporządkować stanowisko pracy po zakończonym zabiegu,
- przygotować roztwory środków dezynfekcyjnych,
- przeprowadzić dezynfekcję stanowiska pracy,
- przeprowadzić dezynfekcję instrumentów stomatologicznych,
- przeprowadzić sterylizację instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej,
- zastosować procedury postępowania z instrumentami, materiałami opatrunkowymi oraz bielizną zabiegową po przeprowadzonej sterylizacji,
- zastosować wiedzę z zakresu psychologii w komunikowaniu się z pacjentem,
- zebrać informacje od pacjenta dotyczące dolegliwości stomatologicznych,
- przewidzieć reakcje pacjenta związane z zabiegiem,
- przygotować psychicznie pacjenta dorosłego do zabiegu stomatologicznego,
- przygotować psychicznie dziecko do zabiegu stomatologicznego,
- przygotować fizycznie pacjentów do zabiegów stomatologicznych,
- zastosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

2. Materiał nauczania

Zapoznanie się z zasadami funkcjonowania gabinetu stomatologicznego.

Określanie zakresu świadczonych usług.

Zapoznanie się z prawami i obowiązkami pracownika oraz pracodawcy.

Planowanie i organizowanie pracy w gabinecie stomatologicznym.

Przygotowanie stanowiska pracy do zabiegów stomatologicznych.

Dobieranie leków, środków medycznych, materiałów oraz instrumentów do zabiegów.

Stosowanie procedur dotyczących zapobiegania zakażeniom.

Porządkowanie stanowiska pracy.

Przeprowadzanie dezynfekcji stanowiska oraz instrumentów stomatologicznych.

Przeprowadzanie sterylizacji instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej.

Przechowywanie sterylnych instrumentów, materiałów opatrunkowych i bielizny zabiegowej.

Zastosowanie wiedzy z zakresu psychologii w komunikowaniu się z pacjentami.

Przygotowanie psychiczne pacjentów do zabiegów.

Przygotowanie fizyczne pacjentów do zabiegów.

Stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

3. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Praktyka zawodowa powinna odbywać się w gabinetach stomatologicznych różnych specjalności, charakteryzujących się nowoczesną organizacją pracy i dobrym wyposażeniem technicznym. Celem realizacji programu jednostki jest umożliwienie uczniom doskonalenia wiedzy i umiejętności praktycznych w rzeczywistych warunkach pracy, pod kierunkiem opiekuna praktyk. Praktyka zawodowa powinna być prowadzona w gabinetach stomatologicznych, w grupach dwuosobowych.

Na początku zajęć należy zapoznać uczniów ze: strukturą organizacyjną gabinetu i zakresem czynności wykonywanych przez lekarza dentystę i asystentkę stomatologiczną, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska oraz regulaminem praktyk i obowiązującymi regulaminami wewnętrznymi.

W trakcie realizacji programu jednostki uczniowie powinni wykonywać zadania umożliwiające doskonalenie umiejętności określonych w szczegółowych celach kształcenia.

Szczególną uwagę należy zwracać na:

- planowanie pracy,
- przygotowanie gabinetu do pracy,
- przygotowanie stanowiska pracy lekarza dentysty i asystentki stomatologicznej odpowiednio do stosowanej metody,
- przestrzeganie zasad aseptyki i antyseptyki,
- przeprowadzanie dezynfekcji i sterylizacji,
- przygotowywanie psychiczne i fizyczne pacjentów do zabiegów,
- stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

Podczas zajęć należy również kształtować u praktykantów właściwe nawyki i postawy. Ważne jest zwrócenie uwagi na życzliwość, otwartość, wrażliwość i cierpliwość, odpowiedzialność, gotowość niesienia pomocy, poszanowanie godności osobistej drugiego człowieka oraz przestrzeganie zasad kultury podczas realizacji zadań.

Uczniowie powinni prowadzić dzienniczek praktyki, w którym będą dokonywać zapisów z wykonywanych czynności oraz formułować wnioski wynikające z analizy swoich umiejętności. Na zakończenie realizacji programu jednostki modułowej praktykant powinien napisać sprawozdanie z jej przebiegu. Opiekun praktyk potwierdza w dzienniczku wykonanie zadań i liczbę przepracowanych godzin.

4. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się na bieżąco, według kryteriów określonych na początku zajęć. Ocenianie osiągnięć uczniów powinno dostarczyć informacji o stopniu opanowania celów kształcenia określonych w programie jednostki modułowej.

W trakcie realizacji programu jednostki należy oceniać osiągnięcia uczniów na podstawie obserwacji pracy uczniów oraz testów osiągnięć szkolnych. Obserwując czynności uczniów podczas wykonywania ćwiczeń szczególną uwagę należy zwracać na:

- przestrzeganie dyscypliny pracy,
- komunikowanie się z pacjentami oraz współpracownikami,
- sprawność, dokładność i zaangażowanie w wykonywanie zadań.

Oceny bieżącej i końcowej osiągnięć edukacyjnych uczniów dokonuje opiekun praktyki. Wskazane jest, aby na zakończenie realizacji programu jednostki modułowej uczeń przedstawił opiekunowi praktyki sprawozdanie z jej przebiegu. Opiekun powinien wpisać w dzienniczku praktyki opinię o pracy i postępach ucznia oraz ocenę końcową.

W ocenie końcowej należy uwzględnić wyniki wszystkich stosowanych przez opiekuna metod sprawdzania oraz ocenę sprawozdania z realizacji praktyki.

Jednostka modułowa 322[01].Z5.02

Asystowanie podczas zabiegów stomatologicznych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczniów (słuchacz) powinien umieć:

- określić rodzaj usług świadczonych w gabinecie stomatologicznym,
- zastosować środki ochrony indywidualnej pacjenta i zespołu stomatologicznego,
- przygotować i podać pacjentowi leki doustne, na zlecenie lekarza dentystry,
- przygotować leki do iniekcji, na zlecenie lekarza,
- obsłużyć aparaturę stomatologiczną stosowaną podczas wykonywania zabiegów,
- posłużyć się narzędziami stomatologicznymi,
- wykonać czynności dotyczące asystowania podczas zabiegów realizowanych metodą tradycyjną,
- wykonać czynności dotyczące asystowania podczas zabiegów realizowanych metodą „na cztery ręce”,
- wykonać czynności dotyczące asystowania podczas badań i zabiegów profilaktycznych,
- wykonać czynności dotyczące asystowania podczas leczenia próchnicy niepowikłanej,
- wykonać czynności dotyczące asystowania podczas leczenia próchnicy powikłanej,
- wykonać czynności dotyczące asystowania podczas usuwania złogów nazębnych,
- wykonać czynności dotyczące asystowania podczas zabiegów chirurgicznych wykonywanych w gabinecie,
- wykonać czynności dotyczące obsługi aparatu do badań radiologicznych,
- wykonać czynności dotyczące asystowania podczas leczenia protetycznego,
- wykonać czynności dotyczące asystowania podczas leczenia ortodontycznego,
- wykonać czynności dotyczące asystowania podczas leczenia chorób przyzębia,
- wykonać czynności dotyczące asystowania podczas wszczepiania implantów,
- przewidzieć powikłania, które mogą wystąpić u pacjenta podczas wykonywania zabiegów stomatologicznych,

- udzielić pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, zgodnie z obowiązującą procedurą,
- zastosować zasady aseptyki i antyseptyki,
- zastosować zasady postępowania ze skażonym sprzętem i materiałami opatrunkowymi oraz niewykorzystanymi materiałami stomatologicznymi,
- uporządkować stanowisko pracy po zakończonym badaniu lub zabiegu,
- zastosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- przeprowadzić instruktaż dotyczący sposobów pielęgnacji jamy ustnej,
- przeprowadzić z pacjentem rozmowę na temat profilaktyki przeciw próchnicznej oraz zapobiegania chorobom przyzębia,
- zastosować zasady etyki,
- dokonać oceny własnej pracy i jakości świadczonych usług.

2. Materiał nauczania

Określanie rodzaju usług świadczonych w gabinecie stomatologicznym.

Stosowanie środków ochrony indywidualnej.

Przygotowywanie i podawanie leków.

Obsługiwanie aparatury stomatologicznej i posługiwanie się narzędziami.

Asystowanie podczas badań i zabiegów profilaktycznych.

Asystowanie podczas leczenia próchnicy niepowikłanej.

Asystowanie podczas leczenia próchnicy powikłanej.

Asystowanie podczas usuwania złogów nazębnych.

Asystowanie podczas zabiegów chirurgicznych.

Asystowanie podczas leczenia protetycznego.

Asystowanie podczas zabiegów ortodontycznych.

Asystowanie podczas leczenia chorób przyzębia.

Asystowanie podczas zabiegów wszczepiania implantów.

Asystowanie podczas wykonywania badań radiologicznych.

Udzielanie pierwszej pomocy w nagłych wypadkach.

Porządkowanie stanowiska pracy.

Stosowanie zasad aseptyki antyseptyki.

Stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

Prowadzenie działań z zakresu oświaty zdrowotnej.

3. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Praktyka zawodowa powinna odbywać się w gabinetach stomatologicznych różnych specjalności, charakteryzujących się nowoczesną organizacją pracy i dobrym wyposażeniem technicznym.

Celem realizacji programu jednostki jest umożliwienie uczniom doskonalenia wiedzy i umiejętności praktycznych w rzeczywistych warunkach pracy, pod kierunkiem opiekuna praktyk. Praktyka zawodowa powinna być prowadzona w gabinetach stomatologicznych, w zespołach 2 osobowych.

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu doskonalenie umiejętności w zakresie:

- asystowania podczas zabiegów z zakresu stomatologii zachowawczej,
- asystowania podczas zabiegów chirurgicznych wykonywanych w gabinetach stomatologii zachowawczej i w gabinetach chirurgii stomatologicznej,
- asystowania podczas zabiegów z zakresu leczenia protetycznego,
- asystowania podczas zabiegów wszczepiania implantów,
- instruowania pacjentów w zakresie higieny jamy ustnej oraz zapobiegania próchnicy zębów i chorobom przyzębia.

W trakcie realizacji programu jednostki modułowej uczniowie powinni mieć możliwość samodzielnego wykonywania wszystkich czynności związanych z asystowaniem podczas wykonywania różnych zabiegów stomatologicznych. W trakcie ich wykonywania powinni wykazać się znajomością treści kształcenia, samodzielnością i odpowiedzialnością za wykonywaną pracę. Ważne jest także kształtowanie postaw i cech osobowości, jak: dokładność, sumienność, spostrzegawczość, cierpliwość i szybkość reagowania w trudnych sytuacjach.

Wskazane jest motywowanie uczniów do ciągłego doskonalenia umiejętności zawodowych w ramach samokształcenia oraz korzystania z różnych źródeł informacji w dziedzinie stomatologii i pracy asystentki.

Uczniowie powinni prowadzić dzienniczek praktyki, w którym będą dokonywać zapisów z wykonywanych czynności oraz formułować wnioski wynikające z analizy swoich umiejętności. Na zakończenie realizacji programu jednostki modułowej praktykant powinien napisać sprawozdanie z jej przebiegu. Opiekun praktyk potwierdza w dzienniczku wykonanie zadań i liczbę przepracowanych godzin.

4. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie edukacyjnych osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, według kryteriów przedstawionych na początku zajęć. Powinno ono dostarczyć informacji na temat zakresu i poziomu nabytych umiejętności, określonych w programie jednostki modułowej.

W trakcie wykonywania zadań praktycznych szczególną uwagę należy zwracać na:

- wykonywanie różnych zabiegów stomatologicznych z zastosowaniem metody tradycyjnej i „na cztery ręce”,
- stosowanie zasad aseptyki i antyseptyki,
- udzielanie pierwszej pomocy w nagłych wypadkach,
- stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- porządkowanie stanowiska pracy po zakończonej pracy.

W ocenie końcowej należy uwzględnić: postawę zawodową uczniów, poprawność realizacji zadań, umiejętność łączenia teorii z praktyką oraz współpracę w zespole stomatologicznym. Wskazane jest, aby każdy uczeń miał możliwość dokonania samooceny własnej pracy.

Ucniowie podczas praktyki obowiązani są prowadzić dzienniczek praktyk, w którym wpisują istotne spostrzeżenia dotyczące wykonywanych zadań. Opiekun praktyk powinien ocenić całokształt realizacji programu jednostki modułowej na podstawie obserwacji wykonywanych zadań, współpracy w zespole i samooceny ucznia. Opiekun powinien wpisać w dzienniczku praktyki opinię o pracy i postępach ucznia oraz ocenę końcową.

W ocenie końcowej należy uwzględnić wyniki wszystkich stosowanych przez instruktora metod sprawdzania oraz ocenę sprawozdania z realizacji praktyki.

Jednostka modułowa 322[01].Z5.03

Prowadzenie dokumentacji usług stomatologicznych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- posłużyć się dokumentacją medyczną poradni stomatologicznych różnych specjalności,
- przygotować stanowisko pracy do prowadzenia dokumentacji gabinetu stomatologicznego, zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- wypełnić kopertę poradni stomatologicznej,
- założyć kartę choroby pacjenta poradni stomatologicznej,
- posłużyć się systemem ewidencjonowania pacjentów stosowanym w poradni lub gabinecie stomatologicznym,
- poprowadzić ewidencję pacjentów,
- wypełnić druk dziennej ewidencji pacjentów,
- poprowadzić dokumentację wykonanych badań i zabiegów stomatologicznych oraz zużytych leków i wyrobów medycznych,
- wypełnić dokumentację kontroli urządzeń sterylizacyjnych i pracy lampy UV,
- dokonać zapisów w książce konserwacji i napraw sprzętu,
- dokonać zapisów w książce pracy urządzeń do badań radiologicznych,
- sporządzić dokumentację sprawozdawczą,
- poprowadzić dokumentację pomocniczą zewnętrzną,
- posłużyć się programem komputerowym stosowanym w gabinetach stomatologicznych,
- skorzystać z różnych źródeł informacji.

2. Materiał nauczania

Posługiwanie się dokumentacją medyczną poradni stomatologicznej.

Zakładanie dokumentacji indywidualnej pacjentów.

Prowadzenie ewidencji pacjentów.

Prowadzenie dokumentacji wykonanych badań i zabiegów stomatologicznych oraz zużytych leków i wyrobów medycznych.

Prowadzenie dokumentacji: kontroli urządzeń sterylizacyjnych i pracy lampy UV, konserwacji i napraw sprzętu, urządzeń do badań radiologicznych.

Prowadzenie dokumentacji sprawozdawczej.

Prowadzenie dokumentacji pomocniczej zewnętrznej.

Posługiwanie się specjalistycznym programem komputerowym.

3. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu jednostki powinna odbywać w gabinetach stomatologicznych różnych specjalności. Praktyka zawodowa powinna być prowadzona w gabinetach stomatologicznych, w zespołach dwuosobowych.

Podczas zajęć opiekun praktyki powinien ukierunkowywać pracę uczniów oraz jej wykonanie. Należy zachęcać uczniów do twórczego myślenia i kreatywnego rozwiązywania problemów. W trakcie realizacji programu jednostki uczniowie powinni mieć możliwość samodzielnego wykonywania wszystkich zadań określonych w szczegółowych celach kształcenia.

Podczas realizacji praktyki zawodowej szczególną uwagę należy zwracać na doskonalenie umiejętności:

- prowadzenia dokumentacji indywidualnej pacjentów, na polecenie lekarza dentystry,
- prowadzenia dokumentacji badań i zabiegów wykonanych w gabinecie stomatologicznym,
- prowadzenia dokumentacji dotyczącej konserwacji i napraw sprzętu,
- prowadzenia dokumentacji związanej z użytkowaniem sprzętu i urządzeń stomatologicznych,
- posługiwania się specjalistycznym programem komputerowym stosowanym w gabinetach stomatologicznych.

Podczas wykonywania zadań uczniowie powinni wykazać się znajomością treści kształcenia, samodzielnością i odpowiedzialnością za wykonywaną pracę.

Uczniowie powinni prowadzić dzienniczek praktyk, w którym będą dokonywać zapisów z wykonywanych czynności oraz wniosków wynikających z analizy swoich umiejętności.

4. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów określonych na początku praktyki. Powinno ono dostarczyć również informacji o zakresie i stopniu realizacji celów określonych w programie jednostki modułowej.

W trakcie wykonywania zadań zawodowych przez uczniów należy zwracać uwagę na:

- przygotowanie stanowiska pracy,
- sporządzanie i prowadzenie obowiązującej dokumentacji,
- posługiwanie się specjalistycznym programem komputerowym stosowanym w gabinetach stomatologicznych,

– zdyscyplinowanie, dokładność i zaangażowanie w wykonywanie zadań.

W ocenie końcowej osiągnięć praktykanta należy uwzględnić oceny ze wszystkich wykonywanych zadań zawodowych oraz rozmowy podsumowującej przebieg praktyki zawodowej, przeprowadzonej przez opiekuna praktyk. Wskazane jest, aby każdy uczeń miał możliwość dokonania samooceny własnej pracy.

Ocena końcowa powinna być wpisana do dzienniczka praktyki ze wskazaniem słabych i mocnych stron praktykanta.